

Ruimtelijke onderbouwing

‘Versterking regionale waterkering langs buitenpolders Mandjeswaard’

2018 – 22 augustus

Waterschap Drents Overijsselse Delta
Dokter van Deenweg 186, 8025 BM Zwolle
Postbus 60, 8000 AB Zwolle

e-mail: info@wdodelta.nl
website: www.wdodelta.nl
Telefoonnummer: 088 – 2331200

Datum: Zwolle, 22 augustus 2018

Status: Definitief

HOOFDSTUK I INLEIDEND HOOFDSTUK

1.1 Inleiding

Voorliggende ruimtelijke onderbouwing is bedoeld als onderbouwing voor het kunnen uitvoeren van een ruimtelijk initiatief, te weten project 'Versterking regionale waterkering buitenpolders Mandjeswaard' door het Waterschap Drents Overijsselse Delta (hierna: WDODelta). Tevens biedt het voorliggende document de onderbouwing waarom het gewenste ruimtelijk initiatief inpasbaar is op de door initiatiefnemer WDODelta gewenste locatie.

Bij dit project wordt de regionale kering langs de buitenpolders van de polder Mandjeswaard in het gebied Kampereilanden versterkt. Deze polder ligt aan de zuidzijde van het Zwarte Meer, globaal tussen Ramspol en Genemuiden. Hiervoor wordt de dijk verhoogd en verbreed richting het binnendijkse gebied. De dijk wordt op locatie overstromingsbestendig gemaakt, door een extra flauw talud te realiseren aan de binnendijkse zijde. De dijk wordt verhoogd door middel van gebiedseigen grond, waardoor in het agrarisch gebied achter de dijk een sloot komt te liggen.

In deze ruimtelijke onderbouwing wordt ingegaan op de (ruimtelijke) gevolgen van de voorgenomen ontwikkeling van het Kampereiland, betreffende de buitenpolders van de Mandjeswaard. Ook wordt een beschrijving gegeven van het relevante ruimtelijke beleid. Vanuit deze ruimtelijke onderbouwing wordt gemotiveerd dat het project 'Versterking regionale waterkering langs buitenpolders Mandjeswaard' niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening.

1.2 Aanleiding en doel

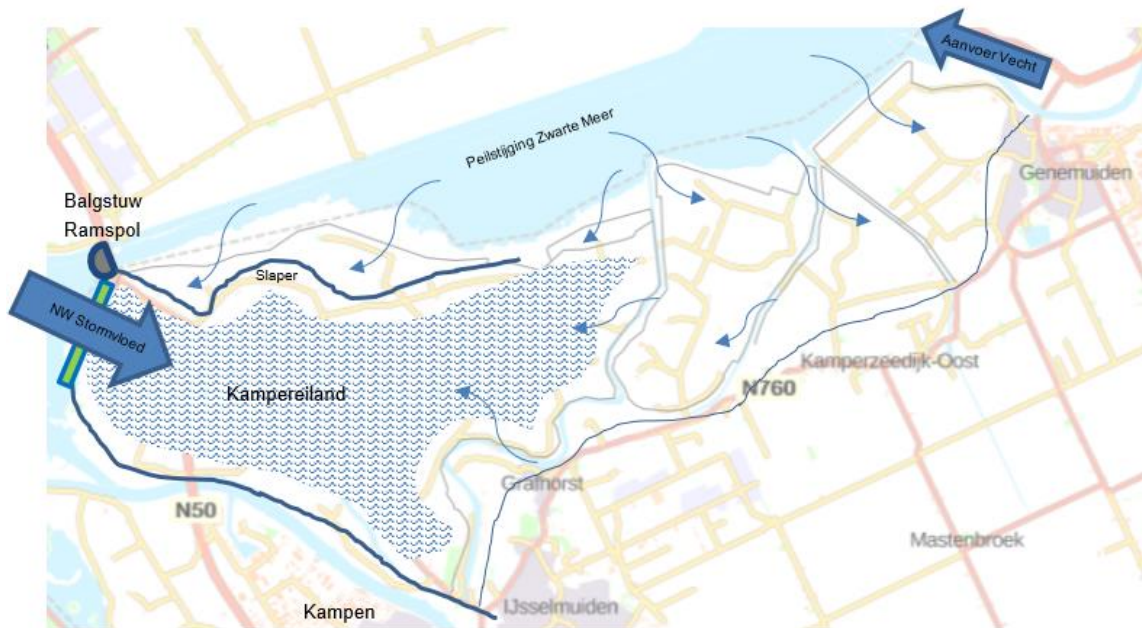
De Kampereilanden zijn een overstroombaar gebied in de IJssel-Vechtdelta. Het gebied ligt wettelijk gezien buitendijks en wordt dus niet beschermd door primaire keringen. Het is een integraal onderdeel van het hoofdsysteem (vergelijkbaar met de uiterwaarden langs een rivier). De Provincie Overijssel heeft het gebied aangewezen als overstromingsrisicogebied (vrijwaringsgebied in verband met het overstromingsrisico) en de dijken die de Kampereilanden beschermen tegen hoogwater aangewezen als regionale keringen (inundatienorm 1/500 per jaar).

WDODelta draagt de zorg voor de veiligheid tegen overstromingen binnen het beheersgebied. In 2012 is uit de toetsing van de regionale keringen door WDODelta gebleken dat 90% van de keringen langs de buitenpolders van de Kampereilanden (Willem Meyer- en Stikkenpolder, Zwarte Meerpolder en de noordelijke polders van de Mandjeswaard) niet voldoen aan de door de provincie gestelde norm. In de Zwarte Meerpolder heeft reeds een statuswijziging plaatsgevonden van de dijken, waardoor deze polder niet mee is genomen in het huidige project. In feite heeft hier de Slaperdijk de status van regionale kering overgenomen. De buitenpolders van de Willem Meyer- en Stikkenpolder worden vanaf eind 2018 verbeterd. Hier is reeds een omgevingsvergunning voor aangevraagd.

Werking van het hoofdsysteem en provinciale normering

De aanleg van de balgstuw Ramspol heeft, door het bieden van bescherming tegen stormvloed vanuit het IJsselmeer, gezorgd voor een sterk verbeterde waterveiligheids-situatie van het achterliggende gebied, waaronder de buitenpolders van de Mandjeswaard. Voor de stad Kampen zou de aanleg van de balgstuw per saldo een verslechtering van de waterveiligheidssituatie (extremere waterstanden) betekenen door verlies van waterberging in het hoofdsysteem (het water kan niet meer via het Ramsdiep landinwaarts stromen). Om

Kampen te beschermen tegen hogere waterstanden bij sluiting van Ramspol zijn compenserende voorzieningen aangebracht. De Mandjeswaard gaat bij waterstanden op de IJssel vanaf een herhalingstijd van 500 jaar vanuit het Ketelmeer overstromen. Om dit gecontroleerd te laten gebeuren, is een deel van de primaire waterkering langs het Ketelmeer overloopbestendig gemaakt. In onderstaand figuur is de werking van het hoofdsysteem schematisch weergegeven.

Overzichtskaart werking hoofdsysteem

De Kampereilanden, inclusief de Mandjeswaard, zijn bij het besluit tot de bouw van de keersluis Ramspol in 1989 door Provinciale Staten van Overijssel, aangewezen als bergingsgebied met een inundatiefrequentie van 1/500 per jaar. In het verlengde hiervan heeft de Provincie Overijssel in 2003 de kades rond de Mandjeswaard aangewezen als regionale waterkeringen met een normering in de vorm van een inundatiefrequentie van 1/500 per jaar. Hiermee werd beoogd de status quo vast te leggen. Voor het gebied achter de balgstuw geldt eveneens, dat de berging van water op de Mandjeswaard en in de buitenpolders van belang is voor de waterveiligheid.

Kadeverhoging langs de Mandjeswaard kan door verlies aan waterberging leiden tot een verslechterde veiligheidssituatie (extra opstuwing) op het Zwarte Meer en de Vecht. Om dit te voorkomen, mag de kade niet te hoog worden. Het gebied moet overstromen vanaf waterstanden met een herhalingstijd van 500 jaar. Door golfoploop kan er eerder wateroverlast plaatsvinden door golven over de overstroombare delen van de kade.

Doel van het plan

Met het project 'Versterking regionale waterkering langs buitenpolders Mandjeswaard' wordt aan de inundatienorm voldaan door een dijkversterking van de regionale kering langs de buitenpolders (dijkring 102). Het gaat om het overstroombaar maken van de kades bij een inundatienorm van 1/500 jaar en het bestendig maken van de kade tegen golfoverslag.

Ligging en begrenzing plangebied

De polders in het noordelijke deel van de Mandjeswaard liggen binnen dijkkring 102. Het gebied is circa 120 hectare groot en hierbinnen liggen vier erven. Aan de noordzijde van de polders bevindt zich het Natura 2000-gebied 'Zwarte Meer'. Aan de west- en oostzijde worden de polders begrensd door respectievelijk het Ganzendiep en de Goot. De waterveiligheid wordt in de huidige situatie geborgd door de buitendijk. Deze buitendijk is door de Provincie Overijssel aangewezen als regionale kering en ook als zodanig opgenomen op de legger 'Primaire en Regionale keringen' van WDODelta. Aan de zuidzijde worden deze polders begrensd door de oude Zuiderzeedijk of de Slaperdijk. Deze is door WDODelta als 'overige kering' aangewezen.

Overzicht plangebied.

Dijkkring 102: noordelijke polders van de Mandjeswaard

De twee polders aan de noordzijde binnen de Mandjeswaard, de Cock's Polder en polder De Heuvel, worden gescheiden van elkaar door een overige kering. De Cock's Polder ligt volledig binnen de gemeente Kampen. Polder De Heuvel ligt grotendeels binnen de grenzen van de gemeente Kampen: het noordoostelijke hoekje van deze polder (circa 1,5 hectare) valt binnen de grenzen van gemeente Zwartewaterland. Dit deel van het perceel valt buiten de scope van het project 'Versterking regionale waterkering langs buitenpolders Mandjeswaard'.

Werkzaamheden

De afgelopen jaren is een intensief proces doorlopen, zowel met de omgeving als op bestuurlijk vlak. In 2016 was een ontwerp gereed, maar dit bleek niet te voldoen aan de gestelde eisen. Op dat moment is het project tijdelijk gestaakt en is met de bestuurlijke partners gezocht naar mogelijke optimalisaties in het ontwerp en de realisatie. Sinds het najaar van 2017 is een andere aanpak ingestoken, waarbij het uitgangspunt is om een

kade te realiseren met gebiedseigen grond, met minimaal grondtransport. Daarbij ligt een enkelvoudige focus op het verkrijgen van voldoende hoogte van de dijk, gegeven de buitendijkse ligging van de Mandjeswaard en de daarmee samenhangende inundatienorm. Het huidige ontwerp voldoet daarmee wel aan de gestelde eisen.

Om het gebied op het juiste moment (niet te laat) en gecontroleerd onder te laten lopen wordt een deel van de waterkering overstroombaar gemaakt. Dit houdt in, dat een flauw binnentalud van circa 1:7 wordt aangelegd. De kruinhoogte komt tot de door de provincie Overijssel vastgestelde maatgevende hoogwaterstand (MHW 2009). Deze hoogte behoort bij de 1/500 inundatienorm. Hiermee wordt een kade gerealiseerd die erosiebestendig is bij golfoverslag waardoor water uit het Zwarte Meer gecontroleerd de buitenpolders in kan stromen. Zo ontstaat er geen ongecontroleerde doorbraak met veel schade tot gevolg.

De locatiekeuze van het overstroombare deel is gebaseerd op rivierkundige modellen. Op basis van het opstuwend effect door de wind en van de stroming in het water, zijn de trajectdelen aangewezen die overstroombestendig moeten worden. Op deze plekken is de kans namelijk groter dat overstroming of golfoverslag plaats vindt. Juist door overstroming op deze locaties te faciliteren wordt de kans op een ongecontroleerde dijkdoorbraak verkleind. Zou het overstroombare deel op andere locaties worden toegepast, dan bestaat namelijk de kans dat het zwakke deel alsnog doorbreekt.

De overige trajecten krijgen een kruinhoogte die 20 centimeter hoger (waakhoogte) is dan de vastgestelde MHW, zodat het water als eerste via de overstroombare kering(en) het gebied in loopt. De overige trajecten worden voorzien van een iets verflauwd binnentalud van 1:4.

Benodigde kruinhoogte Mandjeswaard (m +NAP)		
Traject (dijkpaal km)	Niet-overstroombare delen	Overstroombare delen
8,8 – 11,6	1,65	1,45

Tabel: Benodigde kruinhoogte waterkeringen

In totaal wordt circa 2,5 kilometer van de regionale kering langs de Mandjeswaard verbeterd. Daarbij wordt voor een groot deel de huidige buitenkade langs het Zwarte Meer gevolgd. Aan de oostzijde wijkt het te verbeteren traject af van de buitendijk. Hier wordt de Slaperdijk gevolgd. Het aanwijzen van de Slaperdijk als regionale kering met een inundatienorm van 1/500 wordt middels een besluit door de Provincie Overijssel nog vastgesteld. Van de totale lengte wordt circa 2 kilometer kering verhoogd tot 20 centimeter boven normniveau, waarbij een binnentalud wordt toegepast van 1:4. Daarnaast wordt 0,5 kilometer overstromingsbestendig gemaakt, waarbij een binnentalud van 1:7 wordt toegepast. Over de gehele lengte kent de kering een kruinbreedte van 2 meter breed.

Langs het hele traject komt aan de binnenzijde van de kering een onderhoudsroute en een nieuw te graven watergang. De onderhoudsroute is langs het hele traject minimaal 5 meter breed en voldoet daarmee in ieder geval aan de benodigde breedte om onderhoud te kunnen uitvoeren. De watergang heeft een talud van 1:2 en kent op verschillende locaties verschillende breedtes. Maatwerk wordt geleverd om op deeltrajecten een uniform profiel te creëren, dat past bij de kavelstructuur. De nieuw te graven watergangen vormen een

open systeem met de reeds aanwezige watergangen in het gebied. De onderstaande figuur geeft een overzicht van de werkzaamheden weer.

Figuur: Overzicht maatregelen in de Mandjeswaard (dijkkring 102). De groene lijn geeft de niet-overstroombare delen weer. De paarse lijn geeft het overstroombare deel weer. De nieuw te graven watergang loopt langs de binnenteen van de kering (donkerblauw).

Stabiliteit

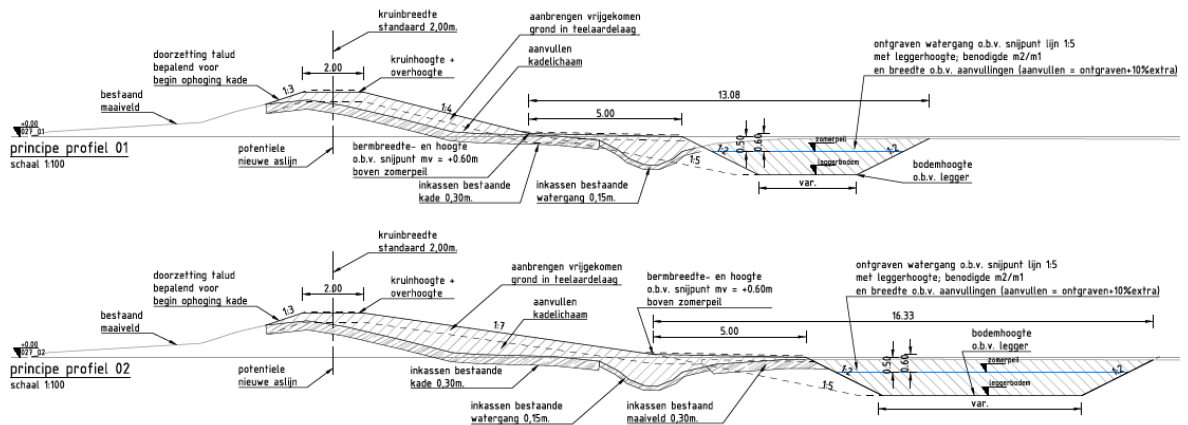
De kering voldoet na uitvoering aan de minimale hoogte van de inundatienorm, daarnaast hecht het waterschap belang aan zekerheid over stabiliteit van zowel de kering als van de watergangen. Ten behoeve hiervan zijn extra handboringen uitgevoerd om meer inzicht te krijgen in de aanwezige bodemsoorten en zijn geotechnische berekeningen gedaan door Arcadis en vastgelegd in het rapport 'Kadeversterking Kampereilanden, Geotechnisch ontwerp met gebiedseigen grond'. Deze berekeningen en gegevens tonen dat het kadeprofiel voldoende stabiel is. De in eerste instantie gekozen taluds van 1:1 voor de watergangen bleken geotechnisch niet stabiel genoeg. Daarom is gekozen om 1:2 taluds toe te passen zodat ook de stabiliteit van de oevers geborgd is. Om de stabiliteit van de sloottaluds te testen zijn praktijkproeven uitgevoerd.

Nieuwe inrichting watergangen voor de grote modderkruiper

De huidige watergangen worden aangelegd als functioneel afwateringssysteem, gelijk aan het huidige. Over het totale traject wordt een deel direct geschikt gemaakt als optimaal leefgebied voor de grote modderkruiper door de bagger- en vegetatielaag vanuit de bestaande watergangen in deze nieuwe watergangen te plaatsen. In beide delen wordt een overhoek gecreëerd als voortplantingslocatie voor de soort. Het nieuwe leefgebied wordt aangesloten op de bestaande zijsloten. Door middel van een dam met dichte vegetatie worden deze wateren zoveel als mogelijk geïsoleerd van de overige grotere watergangen. Dit om uitspoeling van slib en het inzwemmen van grote (roof)vissen te voorkomen.

Profielen

In onderstaand figuur zijn de profielen van de trajecten weergegeven.

Figuur: Principeprofielen met de kenmerkende profielen voor de verbetering van de regionale waterkering. Weergegeven zijn de profielen van de niet-overstroombare kade met een kruinbreedte van 2 m en een talud van 1:4 (profiel 1). Met daarnaast de overstroombare kade met een kruinbreedte van 2 m en een talud van 1:7 (profiel 2).

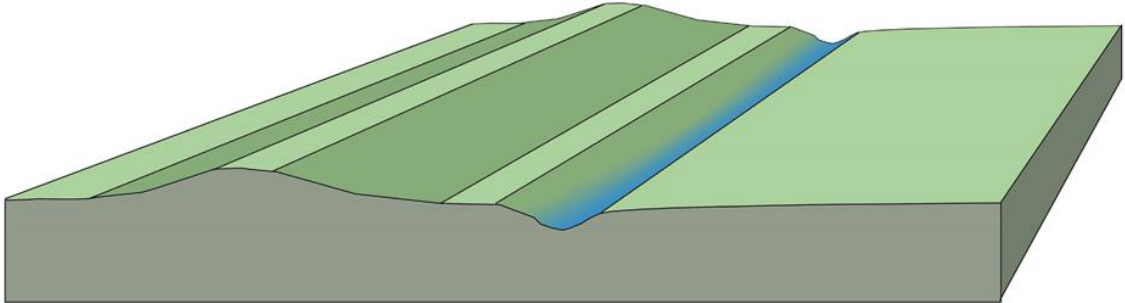
Uitvoeringsmethode

De versterking van de waterkeringen bestaat voornamelijk uit het aanbrengen van gebiedseigen grond, die ter plaatse wordt gewonnen door middel van de nieuw te graven watergang aan de binnendijkse zijde. De nieuwe watergangen krijgen op een aantal plaatsen duikers en vaste dammen die zorgen voor het blijven functioneren van de waterhuishouding. Met behulp van droog grondverzet wordt de vrijkomende grond gebruikt voor de versterking van de keringen en voor het dempen van de oude sloten. Op een aantal locaties vindt ook enig intern transport van grond en baggerspecie plaats. Aan de buitenzijde van de nieuw te graven watergangen worden tijdens de uitvoering werkstroken gehanteerd.

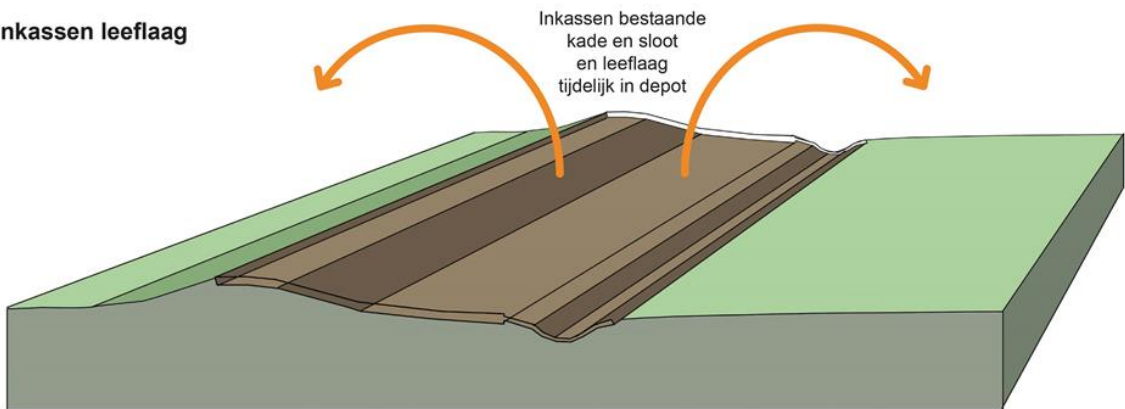
Principe fasering (zie onderstaande figuren):

1. Opschonen huidige watergang.
2. Afgraven leeflaag en inkassen kering (leeflaag in depot ter plaatse - niet op buitentalud -).
3. Graven nieuwe watergang, materiaal ontwateren op binnen teen.
4. Verwerken vrijgekomen materiaal in kade en oude sloot.
5. Nadat de afdeklaag is geprofileerd kan het lichaam van de kade ingezaaid worden met graszaad en is de kade in principe gereed.

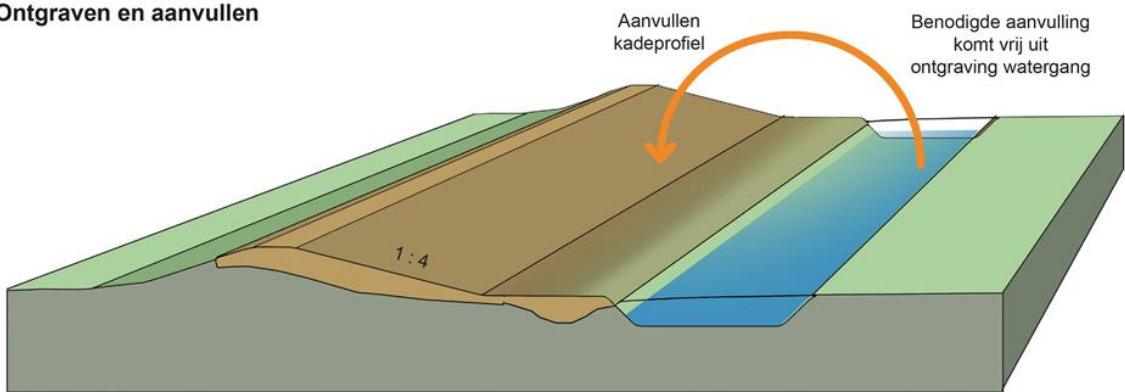
Huidige situatie

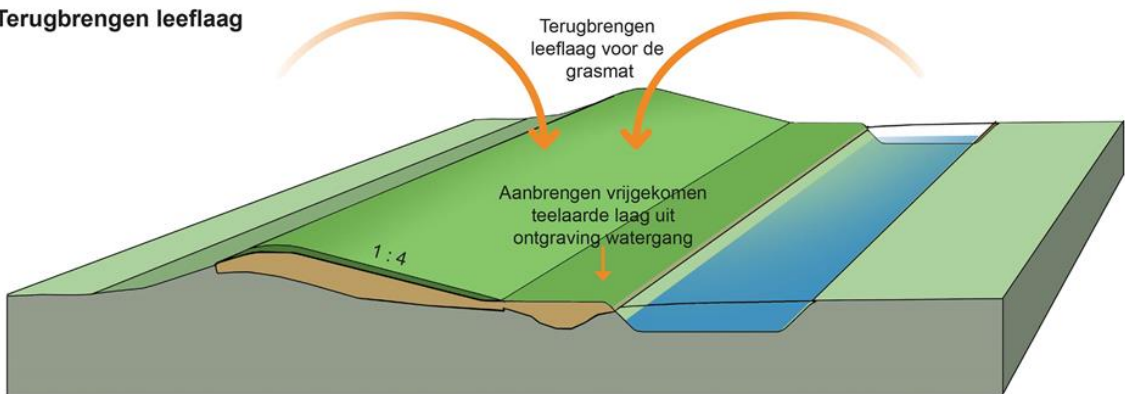
Inkassen leeflaag

Ontgraven en aanvullen

Terugbrengen leeflaag

In de realisatie wordt op meerdere (deel)trajecten conform dit principe gewerkt. Gedurende de werkzaamheden mag maximaal 200 meter kade per deeltraject 'ontmanteld' (niet hoogwater veilig) zijn. Wanneer de omstandigheden (weer, afvoer water Vecht) zodanig veranderen dat de kans op hoog water toeneemt, wordt op eerste aanzegging van de dijkbeheerder deze lengte ingekort, zodanig dat in maximaal 2 dagen de versterking van de ontmantelde kade kan worden afgerond.

Dreigend hoogwater

Totdat de versterking van de kering is gerealiseerd, zijn nu op meerdere plekken langs de kade depots ingericht met zandzakken die bij dreigend hoog water op de kade worden gelegd door de Kei Brigade. Dreigend hoogwater wordt beschouwd bij een waterstand van 0,70+ NAP met de verwachting dat de waterstand blijft stijgen. Bij dreigend hoogwater tijdens de realisatie worden door de Kei Brigade zandzakken gelegd op de lagere delen van nog niet verbeterde stukken kade. De zandzakken worden pas weer verwijderd als dit noodzakelijk is voor het uitvoeren van de werkzaamheden ten behoeve van de versterking van de regionale waterkeringen.

Bij dreigend hoog water worden reeds gerealiseerde overloopbestendige delen van de kade door de realiserende opdrachtnemer voorzien van krammatten. Hiervoor moeten voldoende rollen landbouwplastic in voorraad worden gehouden.

Met deze uitvoeringsmethode wordt de hoogwaterveiligheid van de polders gewaarborgd. Het resultaat van deze uitvoeringsmethode is dat als een noordwesterstorm ontstaat, binnen een korte periode het dijkvak waaraan wordt gewerkt hoogwaterveilig wordt gemaakt. Met de dijkbeheerder is afgestemd dat met deze uitvoeringsperiode ook in het stormseizoen doorgewerkt kan worden.

Periode van uitvoeren

De periode waarin aan de kade wordt gewerkt, is voorzien vanaf einde broedseizoen (15 september) tot uiterlijk start broedseizoen (1 maart). De verwachting is dat binnen deze periode in 2018/2019 de regionale waterkering langs de Mandjeswaard wordt verbeterd. Mocht de realisatie niet volledig slagen in deze periode, dan is het mogelijk dat werkzaamheden naar de daaropvolgende winterperiode worden verschoven.

De uitvoering vindt gedeeltelijk ook in de periode plaats die bekend staat als het stormseizoen: van 15 oktober tot 15 april. In de zomerperiode kunnen echter ook noordwesterstormen ontstaan, waarbij de waterstand op het Zwarte Meer fors oploopt. Om gedurende de werkzaamheden de waterveiligheid van de polders in het stormseizoen, maar ook tijdens de zomerperiode te garanderen, is de in de voorgaande paragraaf nader uitgewerkte uitvoeringsmethode op maat bedacht.

Effecten van het plan

De voorgenomen maatregelen aan het benoemde dijkvak zorgen ervoor dat de regionale kering voldoet aan de door provincie vastgestelde inundatienorm van 1/500. Hiervoor wordt een deel van de kade overstroombestendig gemaakt. Hiermee wordt de kans op maatschappelijke en economische schade, als gevolg van overstroming, op het gestelde niveau gebracht. Wanneer het gaat om gecontroleerde overstromingen vindt geen extra schadevergoeding plaats. Er wordt aanspraak gedaan op het waterveiligheidsbewustzijn van de omgeving, waarbij het nemen van erfmaatregelen wordt aangemoedigd.

Door het uitvoeren van de kadeverbetering kan tijdelijk geen (agrarisch) gebruik worden gemaakt van de betreffende dijkpercelen en naastliggende stroken grond. De pachters ontvangen hiervoor een schadecompensatie.

Na uitvoering wordt agrarische cultuurgrond afgewaardeerd naar dijkperceel en ook naar watergang, door de verbreding van de kade en de verlegging van de binnendijkse sloot parallel aan deze kade. Grond die wordt afgewaardeerd naar dijkperceel kan minder efficiënt gebruikt worden. Grond die wordt afgewaardeerd naar watergang kan helemaal niet meer worden gebruikt als cultuurgrond. De versterking van de waterkeringen heeft tevens tot gevolg dat de beschermingszone van de kade over eenzelfde breedte verschuift. Deze zone is een gebied rond de kade waarover beperkingen gelden ten aanzien van vergravingen etc.

Door aan de oostzijde het traject de Slaperdijk te volgen en deze kering als regionale waterkering aan te wijzen met bijbehorende inundatienorm van 1/500, komen de gronden en het erf ten noorden daarvan onder een lager beschermingsniveau te vallen. De huidige buitendijk wordt aangewezen als overige waterkering en blijft in beheer bij het waterschap.

De taludhelling van de kade wordt iets flauwer in vergelijking met de huidige situatie: de binnendijkse taludhelling wordt bij de niet overstroombare dijk 1:4 en bij de overstromingsbestendige dijk 1:7. Binnendijks komt over het gehele traject een onderhoudsroute te liggen. Hiermee kan de kade net zo worden onderhouden door de pachters en particuliere eigenaren als in de huidige situatie het geval is. De minimale ophoging leidt niet tot negatieve effecten in de vorm van verlies van uitzicht.

1.3 Planologisch kader

De gronden waarop het project betrekking heeft, zijn geheel gelegen in het bestemmingsplan 'Buitengebied 2014' van de gemeente Kampen. Hieronder wordt in beeld gebracht welke onderdelen van het project in strijd zijn met het geldende bestemmingsplan.

In bestemmingsplan 'Buitengebied 2014' hebben de gronden de volgende hoofdbestemmingen en dubbelbestemmingen:

Hoofdbestemmingen

- 'Agrarisch (artikel 3)
- 'Groen' (artikel 11)
- 'Water' (artikel 23)

Dubbelbestemmingen

- 'Waarde – Archeologie 1' (artikel 29)
- 'Waarde – Cultuurhistorie' (artikel 30)
- 'Waarde – Landschap' (artikel 34)
- 'Waterstaat – Waterberging' (artikel 36)
- 'Waterstaat – Waterkering' (artikel 37)

Ook hebben de gronden gedeeltelijk de nadere gebiedsaanduiding 'Vrijwaringszone – Dijk' (artikel 41, lid 41.4).

Voor de volgende activiteiten moet op grond van het bestemmingsplan een aanvraag omgevingsvergunning worden ingediend conform de artikelen 2.1, lid 1, sub b en c en 2.2, lid 1 sub g van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo):

1. 'Activiteit werk – werken' (verhogen dijklichaam en graven watergang);
2. 'Planologische strijdigheid';
3. 'Het vellen van houtopstand'.

1.3.3 Overzicht activiteiten aanvraag omgevingsvergunning

Voor de genoemde activiteiten, passend binnen de grenzen van het project 'Versterking regionale waterkering langs buitenpolders Mandjeswaard', maar niet passend binnen de bepalingen van het geldende bestemmingsplan 'Buitengebied 2014' van gemeente Kampen, is een omgevingsvergunning benodigd.

De omgevingsvergunning is met toepassing van artikel 2.12, lid 1, sub a onder 3 van de Wabo, conform de uitgebreide procedure uit afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht, te verlenen voor de aanpassingen aan dijkkring 102:

1. 'Activiteit Werk – werken';
2. 'Planologische strijdigheid'
3. 'Vellen van houtopstand'.

Gemeente Kampen is in beginsel bereid om medewerking te verlenen aan het in procedure brengen van deze aanvraag omgevingsvergunning.

1.4 Procedurekeuze

Het geldende bestemmingsplan voorziet niet in medewerking bij recht aan alle van de gewenste activiteiten en werkzaamheden. De gemeente en de initiatiefnemer willen medewerking verlenen aan het verzoek via de Wabo-procedure conform afdeling 3.4 Awb (projectafwijkingsbesluit), waarbij in dit kader is besloten om één aanvraag omgevingsvergunning in te dienen met bijbehorende ruimtelijke onderbouwing voor de strijdige activiteiten zoals genoemd in paragraaf 1.3.3. Voor de motivering van een besluit op een dergelijke aanvraag is een goede ruimtelijke onderbouwing noodzakelijk. Ten behoeve van de voorgenomen ontwikkeling is voorliggende ruimtelijke onderbouwing opgesteld.

1.5 Verantwoording

Bij het opstellen van voorliggende ruimtelijke onderbouwing is gebruik gemaakt van diverse (beleids)documenten en websites. Sommige (beleids)documenten en beeldbeschrijvende documenten zijn in voorkomende gevallen integraal overgenomen om de inhoud zoveel mogelijk te waarborgen. Daar, waar bronnen zijn gebruikt, is dit in de tekst weergegeven.

1.6 Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk, wordt in hoofdstuk 2 het beleidskader beschreven. Hierin komen de verschillende relevante beleidsstukken aan bod, die van toepassing zijn op het plan. In hoofdstuk 3 worden de onderzoeken beschreven. In hoofdstuk 4 ten slotte wordt in gegaan op de maatschappelijke en economische uitvoerbaarheid.

HOOFDSTUK II BELEIDSKADER

In dit hoofdstuk wordt het integrale beleid samengevat dat relevant is voor het plangebied binnen de gemeente Kampen. Het (inter)nationale en provinciale beleid is neergelegd in verschillende nota's betreffende de ruimtelijke ordening. Een 'doorzetting' van dit beleid vindt veelal plaats in verschillende provinciale en gemeentelijke uitwerkingsnota's, beleidsplannen en bestemmingsplannen.

2.1 Rijksbeleid

2.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR, maart 2016) is ruimte voor waterveiligheid benoemd als nationaal belang. Het Rijk is verantwoordelijk voor het integrale beheer van het hoofdwatersysteem en, samen met de waterschappen, verantwoordelijk voor de bescherming van Nederland tegen overstromingen. Het is belangrijk dat bij ruimtelijke plannen, waaronder voor stedelijke (her)ontwikkeling, rekening wordt gehouden met waterhuishoudkundige eisen op korte en lange termijn. Het hoofdwatersysteem van Nederland bestaat uit de Noordzee, de Waddenzee, het IJsselmeer, het Markermeer en de Randmeren, de grote rivieren, de Zuidwestelijke Delta en de rijkskanalen.

Het beheer van het watersysteem is gericht op het meebewegen met natuurlijke processen waar het kan en het bieden van weerstand waar het moet. Naast preventie als primaire doelstelling is het waterveiligheidsbeleid ook gericht op het beperken van de gevolgen van een overstroming door keuzes in de ruimtelijke planning en het op orde krijgen en houden van de ramenbeheersing (meerlaagse veiligheid).

Het Rijk beschermt de primaire waterkeringen (dijken, dammen, kunstwerken en duinen) die in beheer zijn bij het Rijk evenals het kustfundament. Ook stelt het Rijk de normen voor de primaire waterkeringen, ook die in beheer bij waterschappen.

Voorliggend project sluit aan bij de doelstellingen van de SVIR, te weten het verminderen van de kans op overstromingen en waterveiligheid.

2.1.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) bevat de juridische kaders voor onder meer het bundelen van verstedelijking, de rijksbufferzones, nationale landschappen, de ecologische hoofdstructuur, de kust, grote rivieren, militaire terreinen, de mainportontwikkeling van Rotterdam en de Waddenzee. Rijksbelangen werken nu veel directer door in de ruimtelijke plannen van andere overheden, dit moet leiden tot snellere besluitvorming en minder bestuurlijke druk.

Daarnaast bevat het Barro de ruimtevraag voor de onderwerpen 'veiligheid op rijksvaarwegen', 'toekomstige uitbreiding van infrastructuur (hoofdwegen en hoofdspoorwegen)', 'elektriciteitsvoorziening', 'ecologische hoofdstructuur/ Natuurnetwerk Nederland (EHS/ NNN)', 'veiligheid van gevaarlijke stoffen' en 'reserveringsgebieden voor duurzame verstedelijking'. Deze onderwerpen zijn in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) opgenomen.

2.1.3 Ladder voor duurzame verstedelijking

Op 1 oktober 2012 is het Bro gewijzigd, en is 'de ladder voor duurzame verstedelijking' daaraan toegevoegd. De ladder ondersteunt gemeenten en provincies in vraaggerichte programmering van hun grondgebied, het voorkomen van overprogrammering en de

keuzes die daaruit volgen. De Minister van Infrastructuur en Waterstaat heeft een handreiking beschikbaar gesteld als hulpmiddel bij de toepassing van de ladder.

Het project is niet te beschouwen als een stedelijke ontwikkeling, zodat de Ladder voor Duurzame Verstedelijking niet van toepassing is op voorliggend project. Daarnaast is een project van deze aard ook primair een project dat thuis hoort in het landelijk gebied/ buitengebied.

2.1.4 Nationaal Waterplan 2016 – 2021

Het Nationaal Waterplan (NWP) bevat de hoofdlijnen van het nationaal waterbeleid en de daartoe behorende aspecten van het ruimtelijk beleid. Het kabinet actualiseert het waterbeleid op een aantal terreinen.

- Het beleid met betrekking tot waterveiligheid en zoetwater is met de vastgestelde deltabeslissingen in 2014 fundamenteel veranderd. Het rijksbeleid dat voortvloeit uit de voorstellen voor deze deltabeslissingen, is in 2014 met een tussentijdse wijziging verankerd in het Nationaal Waterplan 2009 – 2015 en opgenomen in dit nieuwe NWP voor de periode 2016 – 2021.
- Het kabinet heeft de afgelopen jaren over verschillende beleidsterreinen afspraken gemaakt die raakvlakken hebben met water, zoals afspraken over energie (Energieakkoord), natuur (Natuurvisie), internationale inzet en vernieuwde bestuurlijke verhoudingen (onder meer SIVR, Bestuursakkoord Water en Deltaprogramma). Deze afspraken zijn verwerkt in dit Nationaal Waterplan. De betreffende beleidsdocumenten blijven van kracht.
- Met de vaststelling van dit NWP voldoet Nederland tevens aan de Europese eisen om actuele plannen en maatregelenprogramma's op te stellen volgens de Kaderrichtlijn Water (KDW), de Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR) en de Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM).

Eén van de doelen uit het NWP is het tegengaan van overstromingen. Voorliggend plan is in overeenstemming met dit doel.

2.1.5 Natura 2000

Nederland kent 162 Natura 2000-gebieden. Dit Natura 2000-netwerk bestaat uit gebieden, die zijn aangewezen onder de Vogelrichtlijn en aangemeld onder de Habitatrichtlijn. Beide Europese richtlijnen zijn belangrijke instrumenten om de Europese biodiversiteit te waarborgen. Alle Vogel- of Habitatrichtlijngebieden zijn geselecteerd op grond van het voorkomen van soorten en habitattypen die vanuit Europees oogpunt bescherming nodig hebben.

Als een activiteit mogelijk van invloed is of kan zijn op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied, is een vergunning daarvoor noodzakelijk op grond van de Wet natuurbescherming (Wnb). Dit kan ook nodig zijn voor projecten die buiten het beschermde gebied liggen, maar wel mogelijk van invloed zijn op de instandhoudingsdoelstellingen binnen het gebied, de zogenaamde externe werking. In de nabijheid van het project bevindt zich een Natura 2000-gebied, te weten het 'Zwarte Meer'.

Het 'Zwarte Meer' ligt in de voormalige IJsseldelta tussen de Noordoostpolder en de Kampereilanden. Het is een groot, ondiep randmeer dat grotendeels bestaat uit open water met lokaal watervegetaties van voedselrijke milieus. Aan de zuidkant ligt een groot rietmoeras, in het oostelijk deel een kunstmatig eiland (het Vogeleiland) en enkele restanten van biezenvelden. Langs de overs zijn brede rietkragen en moerasvegetaties aanwezig. Plaatselijk komen grote zeggenmoerassen van voedselrijke milieus voor. De graslanden bestaan voor een groot deel uit typen van (matig) voedselrijke standplaatsen, overstromingsgraslanden met kievitsbloemen, kamgrasweiden en glanshaverhooilanden.

2.1.6 Programmatische Aanpak Stikstof

De Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) heeft betrekking op 133 van de 162 Natura 2000-gebieden in ons land. Dit zijn de stikstofgevoelige gebieden, waar beschermde habitattypes nadelige gevolgen ondervinden van de huidige en vroegere neerslag van stikstof.

In de PAS werkt een aantal overheden samen om bij Natura 2000-gebieden twee doelen tegelijk te bereiken. Aan de ene kant wordt de achteruitgang van de biodiversiteit in die gebieden, voor zover die het gevolg is van stikstofdepositie, tot staan gebracht en omgezet in herstel. Aan de andere kant wordt er weer ruimte gemaakt voor nieuwe economische activiteiten met stikstofuitstoot in de buurt van die gebieden. Die ruimte was er bijna niet meer, want nieuwe vergunningen kunnen door de rechter worden vernietigd omdat ze in strijd zijn met onze internationale verplichtingen op het gebied van biodiversiteit.

Als uit de voortoets blijkt dat er kans is op significant negatieve effecten voor het Natura 2000-gebied, wat betekent dat het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen in gevaar kan komen, dient een passende beoordeling te worden gemaakt voordat een vergunning kan worden aangevraagd. De passende beoordeling moet bepalen of de kans op significant negatieve effecten reëel is.

Vanuit de voortoets is gebleken, dat negatieve effecten door verandering in populatiedynamiek en bewuste verandering in soortensamenstelling uit te sluiten zijn voor project 'Versterking regionale waterkering langs buitenpolders Mandjeswaard'.

2.1.7 Wet natuurbescherming – soortenbescherming

De Wnb kent bescherming toe aan dier- en plantensoorten die in het wild voorkomen. Activiteiten die schadelijk zijn voor deze beschermde soorten, zijn niet toegestaan.

Ongeveer 500 van de 36.000 diersoorten die in Nederland voorkomen, vallen onder de soortenbescherming van de Wnb. De wet kent een aantal verboden: beschermde planten mag je niet plukken en beschermde dieren mag je niet verstoren, verjagen of doden. In bepaalde situaties mag dit wel, maar daarvoor is dan een vergunning nodig.

In 2016 is een quick-scan flora en fauna uitgevoerd door AnteaGroup (Braad, 2016). Uit deze scan is gebleken dat strikt beschermde soorten bittervoorn, rivierdonderpad, kleine modderkruiper en grote modderkruiper voor kunnen komen in het werkgebied. Daarnaast is het plangebied geschikt als broedlocatie voor vogels. Op basis van deze resultaten heeft Aveco de Bondt eind 2016 een eDNA onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van grote modderkruipers. Hieruit is gebleken, dat de grote modderkruiper voorkomt in de sloten langs de dijk. Om te bepalen wat de dichtheid van het aantal grote modderkruiper was, heeft Bureau Waardenburg samen met Aveco de Bondt in december 2016 de watergangen elektrisch bevist (Van Kessel, N., P.B. Broeckx & D.S. Spruijt, 2016). Er zijn daarbij exemplaren van de grote modderkruiper aangetroffen, maar ook kleine modderkruiper en bittervoorn. De rivierdonderpad is niet gevonden.

Per ingang van 1 januari 2017 is alleen nog de grote modderkruiper ontheffingsplichting. Om die reden is in 2018 door Aveco de Bondt (Verhaegh, 2018) een activiteitenplan opgesteld ten behoeve van het indienen van een aanvraag op grond van de Wnb.

Delen van het watersysteem worden speciaal aangelegd voor de grote modderkruiper en worden geheel ingericht als leefgebied voor de grote modderkruiper. Deze delen worden direct geschikt gemaakt als optimaal leefgebied door de bagger- en vegetatielaag vanuit de bestaande watergangen in deze nieuwe watergangen te plaatsen. De voortplantingshabitat wordt in de nieuwe watergang gecompenseerd door het herinrichten van overhoeken bij de agrarische percelen. Door middel van een dam met dichte vegetatie worden deze

wateren zoveel als mogelijk geïsoleerd van de overige grotere watergangen. Dit is om uitspoeling van slib en het inzwemmen van grote (roof)vissen te voorkomen. Op een aantal locaties worden verlandingzones/ natuurvriendelijke oevers gecreëerd. Op deze locaties wordt geen intensief beheer meer uitgevoerd ten behoeve van de water afvoerbaarheid.

De aanvraag op grond van de Wnb voor zowel de soorten- als gebiedsbescherming wordt medio juli 2018 ingediend en wordt naar verwachting eind september 2018 verleend.

2.1.8 Waterwet

Als een waterschap een waterstaatswerk wil aanleggen of wijzigen, dient op grond van artikel 5.4 van de Waterwet een projectplan te worden vastgesteld. Het projectplan bevat een beschrijving van het werk en de wijze waarop dat zal worden uitgevoerd en een beschrijving van de voorzieningen om nadelige gevolgen van de uitvoering van het werk ongedaan te maken of te beperken. Het werk dient bij te dragen aan de doelstellingen van de Waterwet waaronder:

1. voorkoming en waar nodig beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met
2. bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en
3. vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen (artikel 2.1).

Ad 1. Voorkoming en waar nodig beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste

Het project 'Versterking regionale waterkering langs buitenpolders Mandjeswaard' heeft als effect dat de regionale kering langs het Zwarte Meer van de Mandjeswaard voldoen aan de door de provincie vastgestelde eisen met een inundatiefrequentie van eens in de 500 per jaar.

Het beleid van WDO Delta is gericht op het voorkomen en waar nodig het beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste. Dit is vastgelegd in het Waterbeheerplan 2010-2015, door het algemeen bestuur van het waterschap en medio december door de provincie Overijssel goedgekeurd. Dit beleid wordt voortgezet in het vigerende Waterbeheerplan 2016-2021.

De dijkverbetering gaat gepaard met het verleggen van bestaande sloten, maar dit heeft geen verandering van de grondwaterstand (en kwel) binnendijks tot gevolg. Significante effecten op de grondwaterhuishouding nabij de dijk zijn dus niet te verwachten, waardoor geen wateroverlast optreedt.

Ad 2. Bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit het Watersysteem

De chemische- en ecologische kwaliteit van het watersysteem wordt niet beïnvloed door dit project. De materialen die gebruikt worden zijn standaard materialen die bij de waterbouw worden toegepast. Deze materialen gaan geen verbindingen aan met het water waardoor de chemische kwaliteit kan worden aangetast.

Ad 3. Vervulling van de maatschappelijke functies door watersystemen

Door te voldoen aan de door de provincie vastgestelde inundatienorm, vinden er gecontroleerde overstromingen plaats bij waterstanden met een herhalingstijd vanaf 500 jaar. Hierdoor wordt de mate van extra opstuwing op het Zwarte Water en de Vecht verlaagd en vindt een algehele verbetering van de veiligheidssituatie plaats.

Conclusie

De uitvoering van dit plan is in overeenstemming met de doelstellingen van de Waterwet.

2.2 Provinciaal beleid

2.2.1 Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie van de provincie Overijssel vormt een belangrijk beleidskader voor de gewenste ontwikkeling. Op 1 juli 2009 is het Omgevingsplan vastgesteld door Provinciale Staten van de provincie Overijssel. Dit Omgevingsplan heeft nu de status van structuurvisie onder de Wet op de ruimtelijke ordening (Wro). Tevens geldt het omgevingsplan als Regionaal Waterplan, Milieubeleidsplan, Provinciaal Verkeer- en Vervoersplan en Bodemvisie in het kader van ILG-afspraken met het Rijk.

Leidende thema's in de Omgevingsvisie zijn duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit. Duurzaamheid wordt volgens de Omgevingsvisie gerealiseerd door een transparante en evenwichtige afweging van ecologische, economische en sociaal-culturele beleidsambities. Ruimtelijke kwaliteit wordt volgens de Omgevingsvisie gerealiseerd door naast bescherming vooral in te zetten op het verbinden van bestaande kwaliteiten en nieuwe ontwikkelingen. Bij het sturen op ruimtelijke kwaliteit in de Omgevingsvisie is een sleutelrol weggelegd voor de gebiedskenmerken. Dit zijn de ruimtelijke kenmerken van een gebied of een gebiedstype, die bepalend zijn voor de karakteristiek en kwaliteit daarvan. In de gekozen benadering zijn de natuurlijke laag, de laag van het agrarisch cultuurlandschap, de stedelijke laag en de lust- & leisure laag bepalend voor de kenmerken van een gebied. Deze lagen staan niet los van elkaar. Vaak liggen de lagen over elkaar heen en hebben de plekken te maken met kenmerken van verschillende gebieden.

Als in een bepaald gebied een verandering aan de orde is, dan geven de gebiedskenmerken richting aan de manier hoe dit moet plaatsvinden. Bij de gebiedskenmerken is in de kolom 'sturing' onder de kop 'norm' aangegeven welke kenmerken altijd, met elke ontwikkeling, gerespecteerd en versterkt dienen te worden, omdat ze gerekend worden tot het provinciale belang. Onder de kop 'richting' is een manier van omgang met kenmerken weergegeven, die de provincie wenselijk vindt. Hier mag van worden afgeweken. Onder de kop 'inspiratie' staan de ontwikkelingen vermeld die denkbaar zijn in het betreffende gebiedstype met respect voor de gebiedskenmerken. De gebiedskenmerken worden in paragraaf 3.3 van hoofdstuk 3 in het kader van de toets aan de Omgevingsverordening nader uitgewerkt.

Verder staat in de omgevingsvisie nog het volgende genoemd over bescherming te gen wateroverlast in paragraaf 4.7.3:

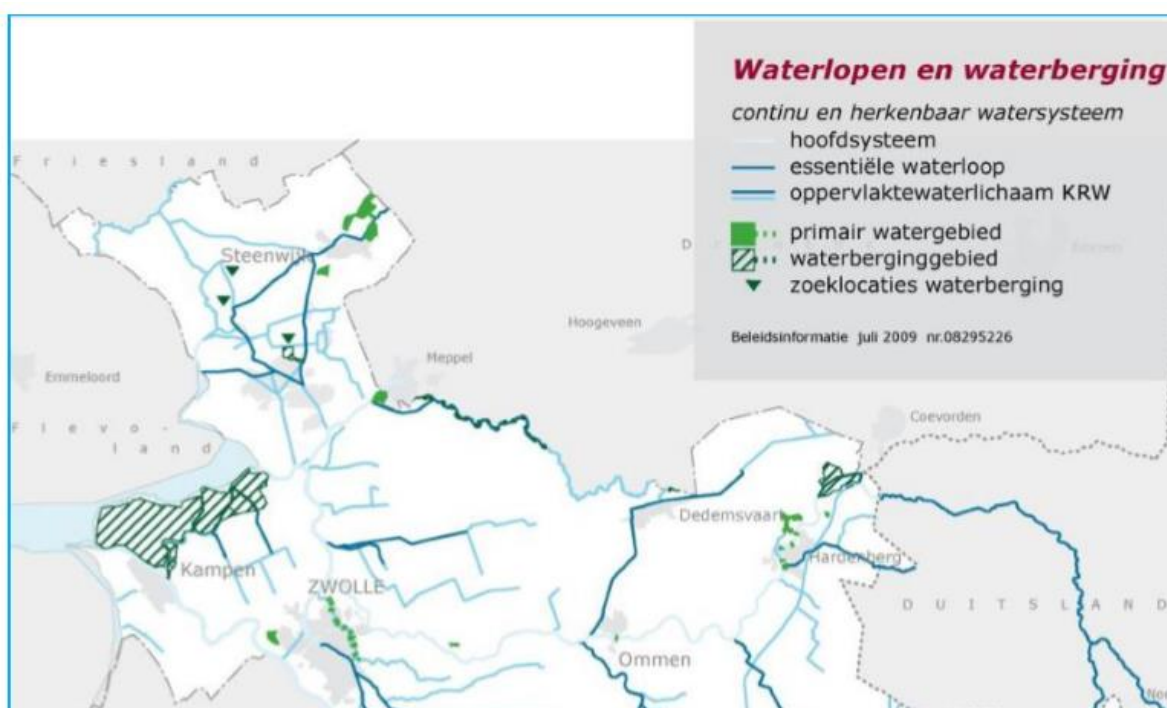
- **Ambitie:** bieden van bescherming tegen wateroverlast;
- **Hoofdlijn van beleid:** Primaire watergebieden en essentiële waterlopen worden vrijgehouden van ontwikkelingen die hun functie belemmeren. Bij nieuwbouw en herstructurering wordt het belang van het water goed meegewogen. De watertoets is hiervoor een belangrijk instrument.

In geheel Overijssel bestaat kans op wateroverlast. Door de klimaatverandering neemt deze kans nog toe. Voor de bescherming tegen wateroverlast (die vooral wordt gevoeld in de stedelijke omgeving) nemen we in het buitengebied de volgende maatregelen (zie hiervoor de kaart Waterlopen en Waterberging):

- De primaire watergebieden, die bij stedelijke gebieden zijn aangewezen als ruimte voor natuurlijke waterberging in extreme situaties, worden vrijgehouden van ontwikkelingen die de wateropvangfunctie belemmeren. Deze gebieden zijn laaggelegen en lopen bij extreme neerslag vanzelf onder water. Het gaat hier niet om gestuurde berging zoals dat bij de waterbergingsgebieden gebeurt. Het waterbelang is normstellend;

- Bij ruimtelijke ontwikkeling langs essentiële waterlopen wordt rekening gehouden met behoud van en toekomstige verruiming van de afvoercapaciteit. Het waterbelang is hier normstellend, alle ontwikkelingen dienen in dat licht te worden beoordeeld (zwaarwegend);
- De normen van het aanvaarbare risico op wateroverlast zijn in de Omgevingsverordening Overijssel 2017 vastgelegd;
- De veiligheid van regionale keringen wordt gewaarborgd door deze periodiek te toetsen aan de daarvoor vastgestelde provinciale normen.

De watertoets is het aangewezen instrument om expliciet aan te geven welke aspecten voor wateroverlast in het geding zijn bij een ruimtelijk plan.

Regels in verordening	(Prestatie-) afspraken	Gebiedsontwikkeling/ Uitvoeringsprojecten	Subsidies en fondsen	Kennis verwerven en delen
<ul style="list-style-type: none"> • Veiligstellen functie primaire watergebieden • Normen voor wateroverlast • Vrijhouden essentiële waterlopen 	<p>Met waterschappen via waterbeheerplan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vrijhouden essentiële waterlopen • Realiseren normen voor wateroverlast <p>Met waterschappen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toetsing regionale keringen aan normen • Beschrijven minimale inhoud watertoets 			

Samenvattend realisatieschema Bescherming tegen wateroverlast

2.2.2 Omgevingsverordening

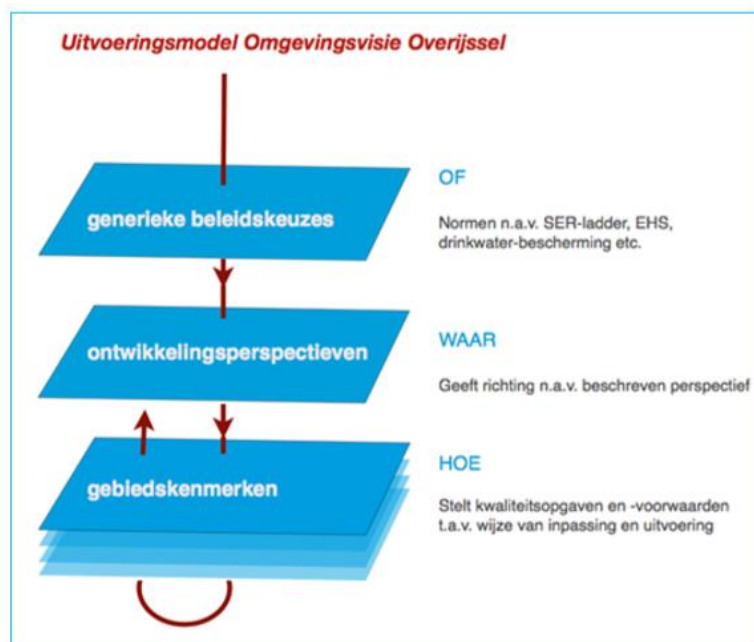
Het uitvoeringsinstrument dat aan de Omgevingsvisie is gekoppeld, is de Omgevingsverordening Overijssel 2017. In deze verordening is juridisch vastgelegd dat bij bestemmingsplannen ingegaan moet worden op de verschillende lagen zoals deze zijn vastgelegd in de catalogus gebiedskenmerken, waarbij wordt onderbouwd dat de ontwikkeling bijdraagt aan versterking van de ruimtelijke kwaliteit en past binnen het ontwikkelingsperspectief voor het gebied. In de volgende paragrafen is deze toets uitgevoerd en gemotiveerd.

2.2.3 Toets uitvoeringsmodel Omgevingsvisie en -Verordening Overijssel

Om te beoordelen of een willekeurige ruimtelijke ontwikkeling inpasbaar is binnen het provinciale beleid, dient de gewenste ontwikkeling te worden getoetst op basis van het Uitvoeringsmodel Omgevingsvisie Overijssel. Om de ambities van de provincie waar te maken, bevat de Omgevingsvisie een uitvoeringsmodel. Dit model is gebaseerd op drie niveaus, te weten:

1. Generieke beleidskeuzes;
2. Ontwikkelingsperspectieven;
3. Gebiedskenmerken.

Deze begrippen worden hieronder nader toegelicht.

Generieke beleidskeuzes

Dit zijn keuzes die bepalend zijn voor de vraag of ontwikkeling nodig dan wel mogelijk zijn. In deze fase wordt beoordeeld of er sprake is van een behoefte aan een bepaalde voorziening. Ook wordt in deze fase de zogenaamde 'SER-ladder' gehanteerd. Deze komt er op neer dat eerst bestaande bebouwing en herstructurering wordt benut, voordat er uitbreiding kan plaatsvinden. Andere generieke beleidskeuzes betreffen de reserveringen voor onder andere waterveiligheid, randvoorwaarden voor externe veiligheid, grondwaterbeschermingsgebieden, bescherming van de ondergrond (aardkundige en archeologische waarden), landbouwontwikkelingsgebieden voor intensieve veehouderij, begrenzing van Nationale Landschappen, Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland (NNN) en verbindingzones. De generieke beleidskeuzes zijn veelal normstellend.

Ontwikkelingsperspectieven

Als uit de beoordeling in het kader van de generieke beleidskeuzes blijkt, dat de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling aanvaardbaar is, vindt een toets plaats aan de ontwikkelingsperspectieven. In de Omgevingsvisie is een spectrum van zes ontwikkelingsperspectieven beschreven voor de groene en stedelijke omgeving. Met dit spectrum geeft de provincie ruimte voor het realiseren van de in de visie beschreven beleids- en kwaliteitsambities.

De ontwikkelingsperspectieven geven richting aan wat waar ontwikkeld kan worden. Daar, waar generieke beleidskeuzes een geografische begrenzing hebben, zijn ze consistent door vertaald in de ontwikkelingsperspectieven. De ontwikkelingsperspectieven zijn richtinggevend en bieden de nodige flexibiliteit voor de toekomst.

Gebiedskenmerken

Op basis van gebiedskenmerken in vier lagen (natuurlijke laag, laag van het agrarisch cultuurlandschap, stedelijke laag en lust- & leisurelaag) gelden specifieke kwaliteitsvoorwaarden en -opgaven voor ruimtelijke ontwikkelingen. Het is de vraag 'hoe' een ontwikkeling invulling krijgt.

Aan de hand van de drie genoemde niveaus kan worden gezien of een ruimtelijke ontwikkeling mogelijk is en er behoefte aan is, waar het past in de ontwikkelingsvisie en hoe het uitgevoerd kan worden.

2.2.3.1 Generieke beleidskeuzes

Uit de afweging in de eerste fase 'generieke beleidskeuzes' blijkt dat met name artikel 2.14 van toepassing is. Artikel 2.14 heeft betrekking op 'Watergebiedsreservering'. Dit komt erop neer dat in gebieden die op de functiekaarten voor water zijn aangeduid als 'waterbergingsgebied' en 'regionale waterkering' voorzien niet in nieuwe ontwikkelingen die de rol van deze gebieden voor wateropvang en veiligheid belemmeren. Het project is juist bedoeld ter versterking van de waterveiligheid, waarbij ook de rol als waterbergingsgebied intact blijft. Het plan is in overeenstemming met de generieke beleidskeuzes voor dit gebied.

2.2.3.2 Ontwikkelperspectieven

Binnen de Omgevingsvisie zijn zes ontwikkelingsperspectieven beschreven voor de groene en stedelijke omgeving. Met dit spectrum wordt ruimte gegeven voor het realiseren van de beleids- en kwaliteitsambities. De ontwikkelingsperspectieven geven richting aan welke ontwikkelingen waar kunnen plaatsvinden. Hieronder is de kaart weergegeven die geldt voor het ontwikkelingsperspectief. Het plangebied behoort tot het ontwikkelingsperspectief.

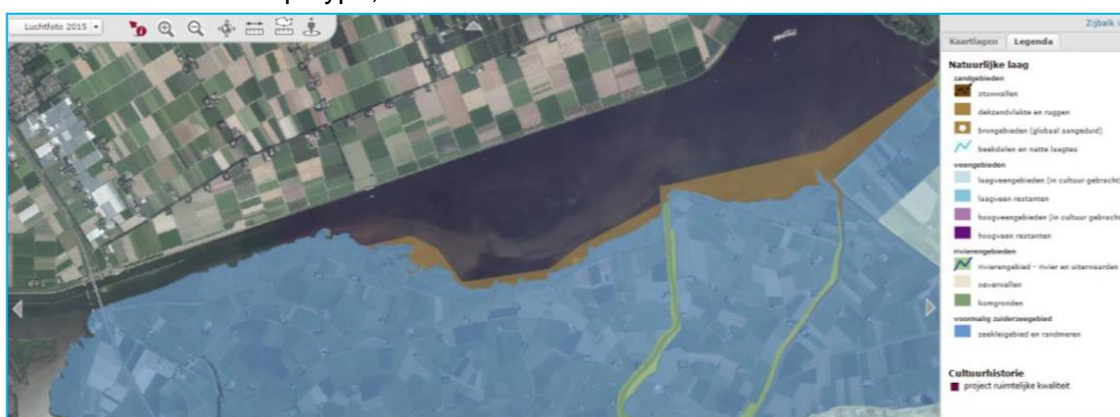

2.2.3.3 Gebiedskenmerken

Op basis van gebiedskenmerken in vier lagen (natuurlijke laag, laag van het agrarisch natuurlandschap, stedelijke laag en lust- & leisure laag) gelden specifieke kwaliteitsvoorwaarden en -opgaven voor ruimtelijke ontwikkelingen.

1. *Natuurlijke laag*

De natuurlijke laag is ontstaan doordat abiotische processen (zoals ijs-, wind- en waterstromen, erosie en sedimentatie) en biotische processen (zoals vestiging van plant- en diersoorten) inwerken op de ondergrond van de bodem en geologie. Op basis van de kaart 'natuurlijke laag' geldt, dat de gebieden zijn aangeduid als 'zeekleigebied en randmeren'. Onderstaand is het betreffende kaartbeeld daartoe weergegeven. De ambitie is de stoerheid en het open karakter van deze landschappen te bewaren en te versterken. Langs de waterrijke randen, wielen en kwelplekken zijn kansen voor natuurontwikkeling, als herinnering aan de herkomst van dit landschapstype, te benutten.

2. *Laag van het agrarisch natuurlandschap*

In het agrarisch natuurlandschap gaat het er altijd om dat de mens inspeelt op de natuurlijke omstandigheden en die ten nutte maakt. Het agrarisch natuurlandschap is bij uitstek een gebruikslandschap. Het aanzien van ruim twee derde van het oppervlak van Overijssel wordt bepaald door het agrarisch gebruik.

Ter plaatse van het plangebied is sprake van de laag 'zeekleilandschap'. Overstaand is het betreffende kaartbeeld daartoe weergegeven.

De ambitie is hier de kwaliteit van de grote open ruimtes met de verspreide erven en het subtiele reliëf in stand te houden. Dit betekent aandacht voor de ruimtes zelf, maar ook voor de kwaliteit van de horizon, omdat het vergezicht hier beeldbepalend is. Deze gebieden zouden nog aan kwaliteit kunnen winnen, als het 'dynamische deltakarakter' weer meer voelbaar wordt gemaakt, bijvoorbeeld door het

krekenpatroon zichtbaarder en beleefbaarder te maken en het contrast tussen binnen- en buitendijks gebied te vergroten.

Het project ziet toe op de verdere versterking van de bestaande dijken om de veiligheid te vergroten. Bestaande dijken worden verbreed/ opgehoogd. Door deze werken wordt de laag van het agrarisch cultuurlandschap 'zeekleilandschap' niet nadelig beïnvloed. Ook blijft het gebied intact als 'overstromingsgebied'. Door het gebruik van gebiedseigen grond voor het ophogen van de dijk, ontstaat een sloot die het contract tussen binnen- en buitendijks gebied vergroot.

3. *Stedelijke laag*

In de stedelijke laag is de koppeling van de sociale en fysieke dynamiek van de stedelijke functies aan het verbindende netwerk van wegen, paden, spoorwegen en kanalen een belangrijk ordenend principe. Het plangebied wordt niet aangegeven op de 'stedelijke laag' van de Omgevingsvisie. Onderstaand is het betreffende kaartbeeld weergegeven.

4. *Lust & leisurelaag*

Met de natuurlijke laag, de laag van het agrarisch cultuurlandschap en de stedelijke laag is het spectrum voor ruimtelijke kwaliteit nog niet compleet. Aan de (relatieve) autonomie van de natuurlijke processen in de natuurlijke laag, het 'nut' van het agrarisch cultuurlandschap en de sociale en functionele dynamiek van de stedelijke laag voegt de laag van de lust- & leisurelandschappen de dimensie van het welzijn, het plezier, de trots en de beleving toe. Deze laag is het domein van de beleving, betekenis en identiteit. De lust- & leisurelaag voegt eigen kenmerken toe, zoals landgoederen, recreatieparken en recreatieve routes, maar benut vooral de kwaliteiten van de andere drie lagen. Het stelt de kwaliteiten zoals de natuur, de productielandschappen en de steden in een ander daglicht en maakt ze beleefbaar en tot een beleving.

Op basis van de kaartlaag is hier sprake van een zogeheten 'donkerte'. Onderstaand is het betreffende kaartbeeld hiertoe weergegeven. In dit gebied dient het gebruik van kunstlicht tot een minimum beperkt te blijven. Ten aanzien van het aspect donkerte is in voorliggend geval van belang, dat de versterking van de dijken niet leidt tot een stijging van de 'lichtuitstraling'. Geconcludeerd wordt, dat de lust & leisurelaag zich niet verzet tegen het voornemen. Het project is in overeenstemming met het provinciaal beleid.

2.3 Gemeentelijk beleid

2.3.1 Uitvoeringsprogramma 2014 – 2018 College van B&W gemeente Kampen

In het programma staat het volgende genoemd over het project ‘Versterking regionale waterkering langs buitenpolders Mandjeswaard’:

‘Bij de implementatie van de Deltabeslissingen wordt de balans tussen (water)veiligheid en economische ontwikkelingsmogelijkheden bewaakt. Voor het Kampereiland betekent dit, dat de komende jaren een robuuste waterveiligheidsvariant wordt uitgevoerd en – daaraan gekoppeld’ een proces van agrarische structuurversterking in gang wordt gezet. Voor de Kampereilanden wordt onderzocht hoe burgers in het gebied zelf maatregelen kunnen nemen om bij overstroming de schade te kunnen beperken en er vinden studies plaats naar mogelijkheden om slachtoffers en schades in geconcentreerde woning- en werkgebieden binnen de hele gemeente Kampen bij voerstromingen te beperken. De gemeenteraad wordt periodiek geïnformeerd over de ontwikkelingen.’

2.3.2 Structuurvisie Kampen 2030 – 2009

Op 28 mei 2009 is de Structuurvisie 2030 Kampen vastgesteld door de gemeenteraad. Dit strategische document bevat de uitgangspunten voor het ruimtelijk beleid. In de visie wordt aangegeven hoe de gemeente verwacht het ruimtelijk beleid te gaan uitvoeren in de komende jaren. De structuurvisie is een richtinggevend document.

Voor het Kampereiland geldt, dat alle toekomstige ontwikkelingen een bijdrage moeten leveren aan het behouden en versterken van de ‘kernkwaliteiten’ van de verschillende landschappen. Door het project ‘Versterking regionale waterkering langs buitenpolders Kampereiland’ wordt geen afbreuk gedaan aan de bestaande kernkwaliteiten.

2.3.3 Nationaal Landschap IJsseldelta

In 2006 is het Ontwikkelingsperspectief Nationaal Landschap IJsseldelta vastgesteld. Daarin zijn de kernkwaliteiten van dit gebied beschreven. Kernkwaliteiten zijn de landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke waarden die kenmerkend zijn voor zowel het ontstaan als de huidige beleving van de IJsseldelta.

2.3.4 LOP Kampen- Zwolle – Zwartewaterland

Dor de gemeenten Kampen, Zwolle en Zwartewaterland is eind 2010 – begin 2011 het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) vastgesteld. Het plangebied daarvan beslaat het gehele buitengebied van deze drie gemeenten. Het LOP is:

- Een belangrijke bouwsteen voor nieuwe bestemmingsplannen;
- Een inspiratiebron en leidraad voor initiatiefnemers en gemeenten bij het uitwerken van toetsen en plannen.

Het doel van het LOP is de bijzondere landschappelijke kwaliteiten van de genoemde gemeenten verder te ontwikkelen. Het uitgangspunt van het LOP is daarbij dat nieuwe ontwikkelingen mogelijk zijn als die in voldoende mate rekening houden met of een bijdrage leveren aan de bijzondere landschappelijke kwaliteiten en kenmerken. Dit komt ook overeen met het standpunt van de provincie over ruimtelijke kwaliteit zoals dat is verwoord in de Omgevingsvisie Overijssel. Onderstaand geldt voor het plangebied.

2. Kampereiland, Mandjeswaard en Zuiderzeepolders Delta mooi

Kenmerken

- Mandjeswaard en Kampereiland: open, agrarisch weidelandschap.
- Zuiderzeepolders: open polderlandschap.
- Sloten als veekering, onbeplant of rietoever aanwezig.
- Boerenerven verspreid in het landschap, met beplanting rondom het erf.
- Kampereiland en Mandjeswaard: onregelmatig verkaveld met "losse" erven.
- Zuiderzeepolders: regelmatig verkaveld (in stroken) met erven langs de wegen.
- Zuiderzeepolders: beplante hoofdwegen.
- Besloten rietlanden en randmeren door riet en elzen, deze hebben een natuurlijke uitstraling.

Gewenste ontwikkelingen

- Inzetten op een duurzame toekomst voor de landbouw (veeteelt en akkerbouw).
 - * schaalvergroting en verbreding is "maatwerk" per erf
- Versterken van de openheid en het karakter van (oudere) terperven en jongere erven.
 - * aanleggen van erfbeplanting passend bij het erftype: losse beplanting op een terperf, strakke beplanting op erven uit de jaren '50 en jonger
- Versterken van het cultuurhistorisch patroon van water, wegen (dijken), beplanting en gebouwen.
 - * onderscheid tussen de "kronkelige" Mandjeswaard en het Kampereiland en de "rechte" Zuiderzeepolders
 - * onderscheid tussen de oude terperven (met hallenhuisboerderijen) en de jonge erven (met een losse woning en schuur)
- Extensief beheren, zodat het geschikt is voor weide-, riet-, water- en moerasvogels om te verblijven, te broeden en voedsel te vinden.
- Ontwikkelen van natuur in de rietlanden en de randmeren, in oude krekken, rivierarmen en geulen en langs sloten.

Bij nieuwbouw op de erven is het van belang dat u aansluit bij de structuur van het erf (voor en achter), het erfensemble (hoofd- en bijgebouwen), de gebouwen (architectuur, kleur, materiaal), de begrenzing van het erf (open of besloten), het reliëf (terp of geen terp), het kavel- en waterpatroon en de ligging in het landschap.

2.4 Beleid Waterschap Drens Overijsselse Delta

Het beleid van WDO Delta, zoals opgenomen in het Waterbeheerplan, komt grotendeels voort uit de wettelijke taak en verplichting van het waterschap (Waterschapswetreglement voor WDO Delta en de Waterwet). De provincie Overijssel stelt de veiligheidsnormen vast. De randvoorwaarden voor regionale keringen zijn vastgesteld, waarbij een waterstand gekeerd moet kunnen worden die voorkomt met een kans van 1:500 per jaar.

De doelstelling van het Waterbeheerplan voor waterkeringen betreft het realiseren en handhaven van het wettelijke vereiste veiligheidsniveau. WDO Delta toetst periodiek of de regionale keringen aan de gestelde norm voldoen. Uit de (verfijning van de) toetsingsronde

is gebleken, dat de regionale waterkering langs de buitenpolders van de Mandjeswaard niet voldoen aan de door de provincie gestelde waterveiligheidsnorm.

Met de uitvoering van dit project wordt invulling gegeven aan de doelstellingen van het waterbeheerplan van WDODelta. In het waterbeheerplan zijn de beleidsopgaven vastgelegd.

HOOFDSTUK III ONDERZOEK

3.1 Algemeen

Artikel 3.2 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) in combinatie met artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening verplicht het College van Burgemeester en Wethouders onderzoek te doen naar de relevante feiten en de af te wegen belangen die bij de uitgebreide Wabo-procedure komen kijken. In dit hoofdstuk zal dan ook op de voor het onderhavige plangebied relevante aspecten worden ingegaan. Het betreft hier niet alleen de ruimtelijke problematiek, maar ook de aspecten die samenhangen met het milieu, de archeologie, ecologie, luchtkwaliteit en externe veiligheid.

3.2 Ontwikkelingsgeschiedenis Kampereiland

In het jaar 1363 schonk bisschop Jan van Arkel, landsheer van het Oversticht, aan de stad Kampen 'de eilanden, die het dichtst bij de stad gelegen zijn, en het land – waarop gras groeit voor zover dat een halve voet boven gemiddeld hoogwater ligt, ter gezamenlijke grootte van dertig hoeven'. Deze gift, omgerekend ongeveer 500 hectare groot, werd natuurlijk niet zomaar gedaan. De stad had deze bedongen tegen inlevering van zijn aanspraken op de veenontginning Mastenbroek, die op dat moment onder de omliggende steden en dorpen werd verdeeld. De toedeling van de eilanden vormde het sluitstuk van een reeks schenkingen door de landsheer. Daarmee had Kampen een positie opgebouwd die geen enkele laatmiddeleeuwse handelsstad bezat, namelijk de volledige beheersing van een riviermond in al zijn territoriale, juridische en economische aspecten.

Eerdere schenkingen

Al eerder, in 1284, had de stad de beschikking gekregen over alle broeklanden aan de westzijde, genaamd het Sint Nicolaasbroek (later Broeken en Maten), en van alle 'visserijen, moerassen en weiden' in zijn wijde omgeving in het algemeen. Ook de visrechten op de IJssel ('die drift voor de stad') waren Kampen inmiddels toegefallen. Met de verwerving van de Kampereilanden kreeg het ook de visserijrechten in de verschillende armen waarlangs de IJssel de zee in uitmondde, én een deel van het 'continentaal plat' in diezelfde Zuidzee. In het begin van de zestiende eeuw gold het stedelijk visrecht tot voorbij Schokland. Het leverde enorme inkomsten op. Niet de veeteelt, maar de visserij was dus aanvankelijk de goudmijn die de stad vanaf 1363 mocht exploiteren.

Een echte delta

De IJssel is de enige rivier in Nederland met een echte delta, zoals de Nijl, de Ganges en de Mississippi die ook bezitten. Het aantal mondingen bedroeg in de eerste helft van de zestiende eeuw ten minste zeven. Ze werden aangeduid als 'de Diepen'. Van west naar oost vond men het Brunneper- en het Zuiderdiep, het Coepsgat (later het Keteldiep), het rechte Coepsgat (later het Rechterdiep), het Noorddiep, de Garste, het Ganzen- of Grafhorster-diep (ook wel de Oude IJssel, Geute of Goot genoemd) en het Mullingesdiep (nu aangeduid als de Goot). De huidige hoofdstroom begon zich kort na 1500 te vormen ten koste van het Noorddiep, dat vermoedelijk weer de oudste tak (het Ganzendiep) had vervangen. De riviermond verlegde zich dus gaandeweg van oost naar west. Al met al was de vorming van de delta en de eilanden omstreeks 1550 in volle gang.

Stadserven

Aanvankelijk waren de opwassen onbewoond en werden ze als weidegrond aan burgers van de stad in pacht gegeven. Vanaf de late vijftiende, vroege zestiende eeuw worden vermeldingen van ervan (boerderijen) in de bronnen gevonden, een feit dat door archeologisch onderzoek is bevestigd. De boerderijen werden in verband met het overstromingsrisico op terpen gebouwd, die in één keer zijn opgeworpen. De toename van het aantal erven is te volgen aan de hand van de pachterslijsten.

Verdere aanwas

De sedimentatie leidde in de zeventiende en achttiende eeuw tot een verdere aanwas, waardoor de pachtopbrengsten van de erven stegen, maar de visserij in de verlandende rivierarmen ging grotendeels teloor. Financieel gezien was deze ecologische omslag niet ongunstig. Al in het begin van de achttiende eeuw waren de inkomsten uit de stadslanderijen ongeveer even hoog als die van de stedelijke belastingen en accijnzen tezamen. Nog lang ging de mare rond dat je in Kampen vanwege deze stedelijke rijkdom geen belasting hoefde te betalen, wat overigens niet waar was. Aan het einde van de achttiende eeuw werd een nieuwe impuls tot landaanwinning gegeven door de opkomst van de biezenteelt in het oostelijke gedeelte van de delta. De systematische aanplant van matten-bies in de ondiepten vóór de kust sloot aan bij die van Genemuiden, waar de mattenmakerij het hoofdmiddel van bestaan zou worden. De biesvelden verlandden, doordat zich slib in de pollen vastzette en deze moesten gaandeweg steeds verder zeewaarts worden verlegd.

Moderne ontwikkelingen

De inpolderingswerkzaamheden van de Noordoostpolder in de jaren dertig van de vorige eeuw hebben de ontwikkelingen nog versneld. Ze gingen gepaard met forse ingrepen, vooral in het westelijke deel van het Kampereiland, waar het Keteldiep werd rechtgetrokken, het Rechterdiep verdween ten gunste van het Kattendiep en het eilandje Rampsol landvast werd om als bruggenhoofd naar de nieuwe polder te dienen. De afsluiting van de Zuiderzee maakte tevens een einde aan de natuurlijke aanwas.

Stadsuitbreiding en industrievestiging, gevolgd door wegaanleg, tastten het agrarische karakter van de westelijke eilanden na 1980 nog verder aan. Het oostelijke deel, van het Noorddiep tot en met de Mandjeswaard, heeft zijn oorspronkelijke status grotendeels behouden. Samen met het aangrenzende Mastenbroek, de rationele veenontginning waaruit de stad Kampen zich in 1363 terugtrok, vormt het Kampereiland binnen het Nationaal Landschap IJsseldelta een bijzondere twee-eenheid.

Anno 2018

De Kampereilanden vormen een buitendijks gebied, met een regionale functie als waterberging. Dit behoedt de stad Kampen bij extreem hoogwater voor overstromingen bij Noordwesterstorm. Het gebied grenst via het Zwarte Water direct aan het IJsselmeer en wordt beschermd door regionale keringen.

Onderstaand een topografische weergave van de landschappelijke ontwikkeling van het gebied op basis van historisch kaartmateriaal.

Anno 2015

Anno 1815

Anno 1850

Anno 1975

3.1 Huidige (ruimtelijke) situatie

Het project wordt gerealiseerd langs de buitenpolders van de Mandjeswaard. Aan de noordzijde van de polders bevindt zich het Natura 2000-gebied 'Zwarte Meer'. De waterveiligheid wordt in de huidige situatie geborgd door de buitendijk, binnen het waterschap aangewezen als regionale kering.

Het landgebruik is vooral agrarisch. Onderstaand is een weergave van de huidige inrichting van het gebied, waarbij de dijk zichtbaar is en aan het binnendijs gebied de inrichting als landbouwgebied. Op de daarna volgende foto zijn de agrarische erven die her en der als eilandjes in het landschap liggen ook duidelijk zichtbaar.

Als gevolg van het project wordt dit beeld en grondgebruik niet aangetast, alleen de bestaande dijken worden versterkt met gebruik van gebiedseigen grond.

3.4 Omgevingsfactoren

Het uitgangspunt is dat met de realisering van het plan een goede omgevingsituatie ontstaat. Daarom zijn in het kader van deze ruimtelijke onderbouwing de (wettelijke) noodzakelijk toetsen verricht.

3.4.1 Archeologie

Op basis van het geldende bestemmingsplan 'Buitengebied 2014' geldt, dat er op delen van het projectgebied sprake is van een dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie 1'.

Er is onderzoek gedaan naar de archeologische waarden van het projectgebied. De bevindingen zijn vastgelegd in het rapport 'Kampen Plangebied Dijkverbetering Kampereilanden, Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (verkennde fase)', BAAC Rapport V-16.0206, oktober 2016. De conclusie van dit onderzoek is dat het projectgebied vrijgegeven kan worden ten aanzien van archeologie met inachtneming van de aanbevelingen in de rapportage.

Inmiddels zijn de plannen voor de dijkverbetering van het tracé Mandjeswaard iets aangepast. In onderhavige memo is deze aanpassing getoetst aan het rapport van BAAC om inzicht te krijgen in de consequenties voor archeologie van deze aanpassing. Het ontwerp waarop het rapport van BAAC in 2016 is gebaseerd gaat er van uit dat de aanwezige teensloot bij de kade ongewijzigd blijft; er is dus geen sprake van dempingen of vergravingen. Het huidige ontwerp gaat er van uit dat de bestaande teensloot wordt gedempt en hier naast (zuidelijk van de bestaande watergang) een nieuwe watergang zal worden gegraven.

De dimensies van de nieuwe watergang betreffen een talud van ca 1:2, een diepte van circa 1,1 m-mv en een boven breedte tussen ca 8 en 13 m. Voor het dempen van de bestaande watergang worden de grasbekleding en de sliblaag verwijderd. Voor de aanleg van de kade wordt de bodem ter plekke ingekast met een diepte van max 0,3 m-mv. De ligging van het kadetracé in Mandjeswaard is verder grotendeels gelijk gebleven. Op één deel is het tracé gewijzigd. Dit betreft het meest oostelijke deel van het tracé. Het ontwerp waarop het rapport van BAAC in 2016 is gebaseerd gaat er van uit dat de het tracé van kade en watergang ten noorden van de boerderij loopt.

Het huidige ontwerp (2018) gaat uit van een tracé dat ten zuiden van de aanwezige boerderij loopt. De conclusie uit het bureauonderzoek voor dit deel van het plangebied is als volgt. Het tracédeel Mandjeswaard is ingepolderd in de tweede helft van de 19e eeuw. Voor die tijd maakte het deel uit van de Zuiderzee en was niet geschikt voor bewoning. De hier aanwezige boerenerven dateren pas uit het tweede kwart van de 20e eeuw of later. Er worden derhalve geen sporen van bewoning verwacht. Op basis van het bureauonderzoek wordt aan het plangebied, overeenkomstig met de gemeentelijke verwachtingskaart, een lage verwachting toegekend op het aantreffen van vindplaatsen gerelateerd aan bewoning. Wel bestaat de kans op scheepswrakken (Middeleneeuwen – Nieuwe Tijd), maar deze kans is minimaal. Theoretisch zouden er in de diepere grond nog sporen van vindplaatsen uit de prehistorie aanwezig kunnen zijn, in de top van het pleistocene zand. Hierop wordt de kans niet groot geacht, gezien de ontstaansgeschiedenis van het plangebied. De top van dit zand ligt op een diepte van ca. 5 m-mv.

Vervolgens is een booronderzoek (inventariserend – verkennde fase) uitgevoerd. De conclusies hieruit voor dit plangebied zijn als volgt. Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Het booronderzoek onderbouwt de geologische en bodemkundige situatie zoals beschreven in het bureauonderzoek. In de aangetroffen afzettingen (geboord tot een

diepte van ca 2,0 m-mv) zijn geen vindplaatsen te verwachten gerelateerd aan bewoning. Theoretisch zouden hier scheepswrakken aanwezig kunnen zijn. Deze kans wordt echter zeer klein geacht, aangezien het ondiep kustwater betrof. Alleen in een vaargeul zou dit nog mogelijk zijn, maar ook daar wordt hij zeer klein geacht. Gezien de uiterste geringe kans op het aantreffen van archeologische resten, is geen vervolgonderzoek geadviseerd.

De boringen liggen relatief dicht bij de geplande nieuwe ingreeplocatie. Hierdoor kunnen de resultaten van het booronderzoek geëxtrapoleerd worden naar de nieuwe ingreeplocatie. Voor de planaanpassingen zoals hier boven beschreven, geldt dan ook een lage verwachting (op basis van de resultaten van het bureau- en booronderzoek van BAAC) en wordt geadviseerd geen vervolgonderzoek uit te voeren.

Aangezien de boringen min of meer ter plekke van de bestaande watergang en de nieuwe watergang zijn gezet, kunnen de resultaten van het bovengenoemde onderzoek ook op deze planaanpassingen worden toegepast. Voor de planaanpassingen zoals hierboven beschreven, geldt dan ook een lage verwachting na het booronderzoek en wordt geadviseerd geen vervolgonderzoek uit te voeren. Dit geldt ook voor werkzaamheden die gepland zijn nabij AMK-terrein 4325. Op basis van het onderzoek van BAAC blijkt dit een moderne terp te zijn en tijdens het booronderzoek zijn geen aanwijzingen gevonden die vervolgonderzoek rechtvaardigen bij het dempen van de huidige watergang en het hiernaast aanleggen van een nieuwe watergang.

3.4.2 Bodem

In de ruimtelijke onderbouwing dient aangegeven te worden wat de kwaliteit van de bodem is ter plaatse van het plangebied. Tevens dient, op basis van de ministeriële regeling omgevingsrecht (Mor), bij de aanvraag van een omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen een rapportage van een recent uitgevoerd verkennend bodemonderzoek te worden gevoegd. Voor verkennend bodemonderzoek op een locatie wordt de norm NEN 5740 gehanteerd (onderzoeksstrategie voor verkennend bodemonderzoek).

De bodemonderzoeksplicht geldt alleen voor bouwwerken waarvoor:

- Een reguliere omgevingsvergunning activiteit bouw is vereist;
- Waarin voortdurend of nagenoeg voortdurend (anderhalf of meer uren per dag) mensen kunnen verblijven;
- Die de grond raken;
- Waarvan het bestaande gebruik wijzigt (interne verbouwing van niet-verblijfsruimte naar verblijfsruimte);
- Die niet naar aard en omvang gelijk zijn aan een bouwwerk genoemd in het Besluit bouwwerken;
- Waarvan geen reeds bruikbare recente onderzoeksresultaten aanwezig zijn;
- Die geen tijdelijk bouwwerk betreffen waarbij uit vooronderzoek blijkt dat de locatie verdacht is.

Er geldt het volgende voor het onderdeel Bodem vanuit het Besluit bodemkwaliteit (Bbk). De voorgenomen dijkversterking leidt niet tot een verslechtering van de (water)bodemkwaliteit. Voor het gebied is een Bodemkwaliteitskaart vastgesteld (te weten de Bodemkwaliteitskaart regio IJsselland d.d. 30 januari 2013). Deze bodemkwaliteitskaart geldt als bewijsmiddel voor het Bbk en regelt welke grondsoorten bij ontgraving hergebruikt mogen worden binnen het project en welke grondsoorten afgevoerd dienen te worden. Het grondverzet ten behoeve van de dijkversterking zal conform deze kwaliteitskaart worden uitgevoerd, waarmee wordt voorkomen dat er verontreinigingen optreden.

De bodemkwaliteitskaart is alleen van toepassing op onverdachte locaties en gebiedseigen grond. Dit betekent dat de in het projectgebied aanwezige dammen, kavelpaden en gedempte sloten niet onder de bodemkwaliteitskaart vallen. Deze potentiële verdachte

deellocaties zijn middels aanvullend onderzocht. Dit onderzoek is als bijlage bij de aanvraag gevoegd. De resultaten van het onderzoek geven geen aanleiding tot het uitvoeren van aanvullend (asbest)onderzoek.

Daarnaast wordt een grondstromenplan opgesteld, waaruit blijkt hoe wordt omgegaan met de grondstromen binnen het project.

Het ontgraven van de sloot is vergunningplichtige activiteit op grond van de provinciale ontgrondingenverordening. Hiervoor wordt een vergunning aangevraagd bij de provincie.

3.4.3 Cultuurhistorie

Modernisering Monumentenwet/ Wijziging Bro

Per 1 januari 2012 is de wijziging van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) in werking getreden, die een verplichting inhoudt om in de toelichting van het bestemmingsplan een beschrijving op te nemen van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening is gehouden.

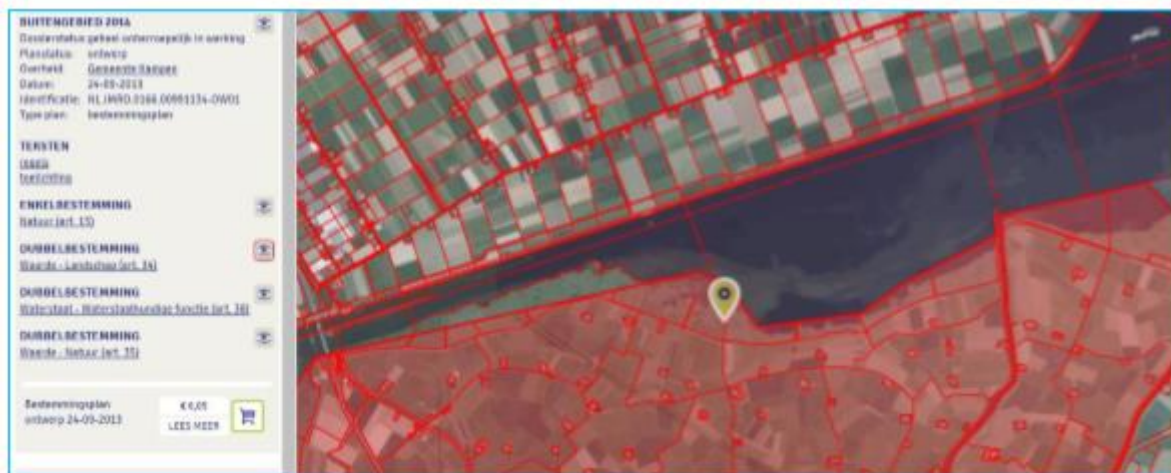
Wat zijn cultuurhistorische waarden? De Memorie van Toelichting bij het Bro zegt met betrekking tot artikel 3.1.6 het volgende:

'Bij cultuurhistorische waarden gaat het over de positieve waardering van sporen, objecten, patronen en structuren die zichtbaar of niet zichtbaar onderdeel uitmaken van onze leefomgeving en een beeld geven van een historische situatie of ontwikkeling. In veel gevallen bepalen deze cultuurhistorische waarden de identiteit van een plek of gebied en bieden ze aanknopingspunten voor toekomstige ontwikkelingen. Deze cultuurhistorische elementen kan men niet allemaal als beschermd monument of gezicht aanwijzen, maar zijn wel onderdeel van de manier waarop we ons land beleven, inrichten en gebruiken.'

Het begrip cultuurhistorie heeft drie aspecten:

1. Historische (stede)bouwkunde/ bovengrondse monumentenzorg: bijvoorbeeld kastelen, kerken, oude boerderijen of landhuizen, maar ook stedenbouwkundige elementen als beschermde stads- of dorpsgezichten;
2. Archeologie: sporen en vondsten van menselijk handelen in het verleden in de bodem zijn achtergebleven, bijvoorbeeld potscherven, resten van voedselbereiding, graven, maar ook verkleuringen in de grond die duiden op bewoning of infrastructuur. Een verzamelterm hiervoor is 'archeologische waarden'. Alle archeologische waarden bij elkaar zijn het 'bodemarchief'. Deze sporen kunnen zich ook onder water bevinden, zoals bijvoorbeeld verdrinken nederzettingen of scheepswrakken;
3. Cultuurlandschap/ historische geografie: alle landschappelijke elementen die het gevolg zijn van menselijk handelen in het verleden, bijvoorbeeld verkavelingspatronen, pestbosjes, landgoederenzones of ontginningsassen.

Op basis van het geldende bestemmingsplan 'Buitengebied 2014' is het plangebied mede dubbelbestemd als 'Waarde – Landschap'. Onderstaand is dat zichtbaar gemaakt, de 'rood' gearceerde gronden zijn als zodanig voorzien van deze dubbelbestemming.

Deze dubbelbestemming ligt op het hele Nationale Landschap IJsseldelta. Hiermee worden de kernkwaliteiten van het NLIJ beschermd. Hiernaast is ook aan enkele gebieden binnen het zuidelijke deel van het buitengebied de bestemming 'Waarde – Landschap' gegeven. Het gaat hier om de diverse dijklichamen die in het gebied liggen.

Ook de oude lanenstructuur van voormalige landgoederen zijn beschermd. De bescherming bestaat uit de mogelijkheid om nadere eisen te stellen wanneer gebruik of bouwactiviteiten landschappelijke waarden zouden kunnen aantasten. Op voorhand zijn deze activiteiten mogelijk binnen de bestemming, maar de gemeente kan zelf actie ondernemen wanneer zij dat noodzakelijk vindt.

Hiernaast is het verboden om zonder omgevingsvergunning een aantal categorieën werken uit te voeren. Het gaat hier met name om het vergraven, dempen, verbreden of het verdiepen van sloten, vijvers en poelen. Dit zou namelijk tot gevolg kunnen hebben dat het kenmerkende verkavelingspatroon wordt aangetast. Om de kenmerkende openheid van het te beschermen gebied te borgen is ook het aanplanten van bossen en houtopstanden aan een vergunning gebonden. De echt waardevolle boerenerven zijn beschermd met de bestemming 'Waarde – Cultuurhistorie', zodat deze erven voldoende bescherming genieten.

Waarde – Cultuurhistorie: bescherming van ervenstructuur

Deze bescherming ligt op cultuurhistorisch waardevolle boerenerven. Het kan hier gaan om agrarische bedrijven die nog in werking zijn en om voormalige boerenerven die nu door particulieren worden bewoond. Via deze bestemming wordt de ervenstructuur beschermd. De ervenstructuur bestaat uit het erfensemble dat is opgebouwd uit:

- De samenhang van de bebouwing (opzet hoofd- en bijgebouwen);
- De aanwezige beplanting (singelbeplanting, boomgaard, losse bomen);
- En de onbebouwde ruimte (siertuin, moestuin, erfbestrating e.d.).

Op deze wijze is in voldoende mate ingegaan en rekening gehouden met het onderdeel cultuurhistorie. In het projectgebied ligt adres Mandjeswaardweg 26, dat is aangeduid als cultuurhistorisch waardevol boerenerv (AMK-gebied 4325). Het bestemmingsplan geeft aan, dat de dubbelbestemming waarde-cultuurhistorie planologisch ondergeschikt is aan de dubbelbestemmingen Waterstaat - Waterberging en Waterstaat - Waterkering. Dit betekent, dat de hiervoor genoemde waterstaats-dubbelbestemmingen voorgaan met betrekking tot planologische ontwikkelingen. De verbreding van de watergang tast het beeld van de terp niet aan. Gelet op dit feit, en het feit dat de terp las circa 1930 is aangelegd, zal archeologie op deze locatie niet aan de orde zijn.

3.4.4 Ecologie

Op het gebied van ecologie dient de ruimtelijke onderbouwing voldoende zorg te dragen voor het beheer en de instandhouding van de in het gebied aanwezige flora en fauna. In dit kader dient rekening gehouden te worden met de Natuurbeschermingswet (ten aanzien van soortenbescherming en gebiedsbescherming) van de Rijksoverheid en het Natura 2000 beleid van de Europese Unie, dat voortborduurde op de 'Vogelrichtlijn' en 'Habitatrichtlijn' uit respectievelijk 1998 en 2004.

In de Wnb is de bescherming van gebieden geregeld. Bij de gebiedsbescherming spelen de volgende aspecten:

- Natura 2000-gebieden (vogel- en habitatrichtlijngebieden): de Europese Unie heeft een zeer gevarieerde en rijke natuur, die van biologische, esthetische en economische waarde is. Om deze natuur te behouden heeft de Europese Unie het initiatief genomen voor Natura 2000. Dit is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden;
- Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen de ecologische hoofdstructuur, de EHS). Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlandse netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarische gebied.

Hierna is de eventuele ligging van bovengenoemde natuurgebieden weergegeven.

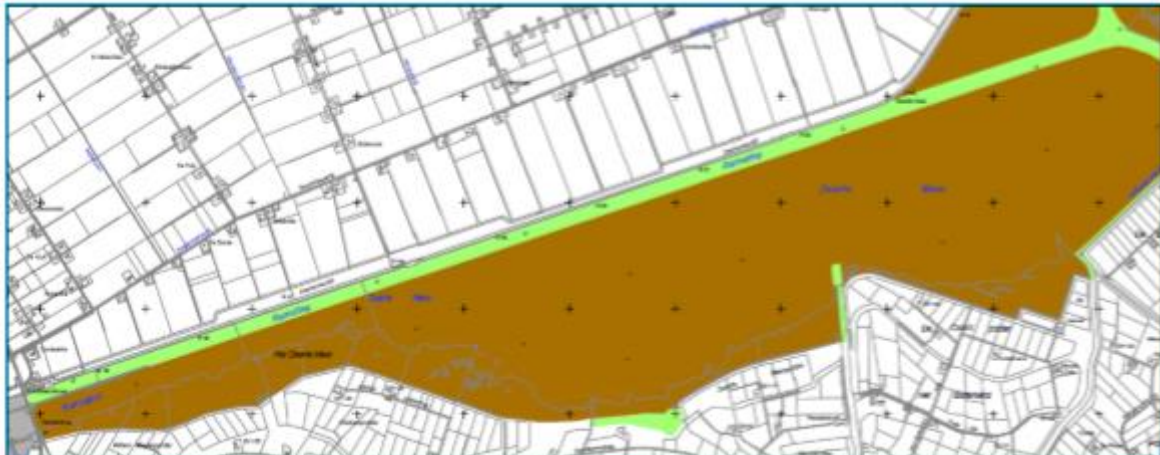

Op bovenstaande kaart valt af te lezen dat het plangebied tegen zowel een Natura 2000-gebied aan ligt ('Zwarte Meer') als tegen het NNN (voorheen: EHS).

Natura 2000-gebied Zwarte Meer

Het 'Zwarte Meer' is aangewezen als Natura 2000-gebied. Het ligt in de voormalige IJsseldelta tussen de Noordoostpolder en het Kampereiland. Het is een groot, ondiep randmeer dat grotendeels bestaat uit open water met lokaal watervegetaties van voedselrijke milieus. In het gebied zijn geleidelijke overgangen van water naar land aanwezig. Aan de zuidkant ligt een groot rietmoeras, in het oostelijk deel een kunstmatig eiland (het Vogeleiland) en enkele restanten van biezenvelden. Langs de oevers zijn brede

rietkragen en moerasvegetaties aanwezig. Plaatselijk komen grote zeggenmoerassen van voedselrijke milieus voor. De graslanden bestaan voor een groot deel uit typen van (matig) voedselrijke standplaatsen, overstromingsgraslanden met kievietsbloemen, kamgrasweiden en glanshaverhooilanden. Verder komen op de oevers struwelen, (hakhout)bosjes en natuurlijke en gegraven kolken voor. Onderstaande afbeelding geeft de ligging van het Natura 2000-gebied weer.

De Wnb is op 1 januari 2017 in werking getreden. Deze wet beoogt de bescherming van in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving waarbij onderscheid wordt gemaakt in soort- en gebiedsbescherming. Voorafgaand aan de realisatie van een beoogde ontwikkeling dient te worden nagegaan of binnen en in de nabijheid van het plangebied streng beschermde plant- en diersoorten en/of natuurgebieden aanwezig zijn en of deze worden aangetast. Deze eerste stap om de aanwezigheid te bepalen is het uitvoeren van een quick-scan flora en fauna. De quick-scan flora en fauna is in 2016 uitgevoerd door AnteaGroup (Braad, 2016).

Soortenbescherming

Uit deze quick-scan is gebleken dat strikt beschermde soorten bittervoorn, rivierdonderpad, kleine modderkruiper en grote modderkruiper voor kunnen komen in het werkgebied. Daarnaast is het plangebied geschikt als broedlocatie voor vogels. Op basis van deze resultaten heeft Aveco de Bondt eind 2016 een eDNA onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van grote modderkruipers. Op basis van deze resultaten is gebleken dat de grote modderkruiper voorkomt in de sloten langs de dijk. Om te bepalen wat de dichtheid van het aantal grote modderkruiper was heeft Bureau Waardenburg samen met Aveco de Bondt in december 2016 de watergangen elektrisch bevist (Van Kessel, N., P.B. Broeckx & D.S. Spruijt, 2016). Tijdens dit vissen zijn exemplaren van de grote modderkruiper aangetroffen, maar ook kleine modderkruiper en bittervoorn. De rivierdonderpad is niet gevonden.

Per ingang van 1 januari 2017 is alleen nog de grote modderkruiper vergunningsplichting op grond van de Wnb. Om die reden is in 2018 door Aveco de Bondt (Verhaegh, 2018) een activiteitenplan opgesteld ten behoeve van het indienen van een ontheffingsaanvraag. Deze is wordt medio juli 2018 ingediend en wordt naar verwachting eind september 2018 verleend.

Gebiedsbescherming

Het plangebied is gelegen direct naast het Natura 2000-gebied 'Zwarte Meer'. Dit betreft een gebied beschermd in het kader van de Wnb (zie hierboven). Om de effecten van de

dijkversterking (permanent als tijdelijk) op het Natura 2000-gebied te beoordelen, is door Aveco de Bondt (Broier, 2018) een Verslechterings- en verstoringsgoets uitgevoerd. Uit deze toets blijkt, dat met de werkzaamheden die gepland zijn betreffende de dijkversterking sprake is van negatieve effecten op het Natura 2000-gebied 'Zwarte Meer'. Om de effecten te beperken zijn mitigerende maatregelen beschreven. Echter zijn tijdelijke negatieve effecten op het Natura 2000-gebied 'Zwarte Meer' niet volledig weg te nemen.

Om die reden is het noodzakelijk een vergunning in het kader van de Wnb aan te vragen voor de broedvogel purperreiger én de niet- broedvogels fuut, aalscholver, lepelaar, kleine zwaan, toendrarietgans, kolgans, grauwe gans, smient, krakeend, wintertaling, pijlstaart, slobbeend, tafeleend, kuifeend, meerkoet en grutto. Deze Verslechterings- en verstoringsgoets dient als begeleidend document bij deze vergunningsaanvraag. Deze vergunning is reeds aangevraagd en wordt naar verwachting rond september 2018 verleend.

Effecten Natuurnetwerk Nederland

Het projectgebied ligt nabij het NNN, in het deelgebied rondom het 'Zwarte Meer', maar het raakt deze net niet. In het 'Zwarte Meer' ligt de doelstelling vanuit het Natuurbeheerplan 2017 op het versterken van de kievitsbloem en het behoud en ontwikkeling van weidevogelpopulaties. De toekomstige versterking van de regionale waterkeringen leidt niet tot verdwijnen van het NNN en zorgt ook niet voor verslechtering.

3.4.5 Externe veiligheid

Volgens het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) dient bij het plannen van risicogevoelige objecten in de omgeving van een risicovolle inrichting en/ of transportroute op bindende wijze rekening gehouden te worden met de mogelijke invloed van die inrichting en/ of transportroute. Er dient bij het plaatsvinden van een incident te worden voorkomen dat binnen een zekere afstand mensen aanwezig zijn in woongebieden of verblijfsgebieden.

Het Bevi richt zich primair op inrichtingen zoals bedoeld in de Wet milieubeheer (Wm). In artikel 2, lid 1 Bevi staan de inrichtingen genoemd waarop het besluit van toepassing is. Deze inrichtingen brengen risico's mee voor de in de omgeving aanwezige risicogevoelige objecten. De te verbeteren dijken worden niet gezien als een risico-veroorzakende inrichting, zodat geen onderzoek naar externe veiligheid noodzakelijk is. Uiteindelijk komt het project de externe veiligheid ten goede, omdat de kans op overstromingen afneemt. Nader onderzoek naar externe veiligheid is niet nodig.

3.4.6 Explosieven-onderzoek

In onze bodem bevinden zich nog vele Conventionele Explosieven (CE). Het onbewust in aanraking komen met een CE is een situatie die de nodige gevaren met zich brengt. Om deze risico's in beeld te brengen is vooraf een explosievenonderzoek uitgevoerd. Het explosievenonderzoek is uitgevoerd door Explod – Explosievenadviseurs. De onderzoeksrapportage, 'Vooronderzoek conventionele explosieven uit de tweede wereldoorlog, Kampereilanden' (met nummer RN-16046-0.1 d.d. 12-07-2016) is als bijlage bij de aanvraag omgevingsvergunning gevoegd. Onderstaand de resultaten van het uitgevoerde onderzoek.

Uit een inventarisatie en analyse van historisch bronnenmateriaal is geconcludeerd, dat er in het onderzoeksgebied geen sprake is van een aantoonbaar verhoogde kans op de aanwezigheid van CE als gevolg van oorlogshandelingen. Grondroerende werkzaamheden in het onderzoeksgebied kunnen daarom zonder voorafgaande explosieven-opsporingswerkzaamheden plaatsvinden.

3.4.7 Geluid

Bij het doorlopen van een uitgebreide Wabo-procedure geldt een onderzoeksplicht voor geluid. Dit onderzoek richt zich op woningen en andere geluidsgevoelige bestemmingen, die binnen een geluidszone van een weg, een spoorweg of een industrieterrein zijn gelegen. Het project ziet toe op het verbeteren van de dijken. Een dijklichaam is niet aan te merken als een geluidsgevoelig object, dan wel een geluidveroorzakende inrichting of voorziening, zodat er voor dit project geen noodzaak is tot nader akoestisch onderzoek.

3.4.8 Luchtkwaliteit

Op 15 november 2007 is het onderdeel luchtkwaliteit van de Wm in werking getreden. Kern van de wet is het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Projecten die 'niet in betekenende mate' (nibm) van invloed zijn op de luchtkwaliteit hoeven niet meer getoetst te worden aan de grenswaarden voor luchtkwaliteit. In de Amvb-nibm zijn de criteria vastgelegd om te kunnen beoordelen of voor een project sprake is van nibm.

Met de inwerkingtreding van de NSL op 1 augustus 2009 geldt de volgende bovengrens om als nibm-project te worden aangemerkt: de bouw van 1500 woningen aan één ontsluitingsweg. Voorliggend projectplan is qua omvang en verkeersaantrekkende werking niet te vergelijken met een dergelijk genoemd project. Het kan derhalve worden beschouwd als een nibm-project. Onderzoek naar de luchtkwaliteit is niet nodig.

3.4.9 M.e.r.-beoordeling

Algemeen

Per 1 april 2011 is het Besluit m.e.r. (uitvoeringswetgeving met betrekking tot de m.e.r.) gewijzigd. De belangrijkste wijziging is, dat de drempels voor de m.e.r.-beoordeling gewijzigd zijn van absolute in indicatieve waarden. Dit blijkt uit het aangepaste artikel 2, lid 5, onder b van het Besluit m.e.r. Onder dit artikelonderdeel vallen alle activiteiten die beneden de voor de m.e.r.-beoordeling gedefinieerde drempelwaarden vallen. Dit betekent concreet dat het bevoegd gezag zich ervan moet vergewissen of de activiteit daadwerkelijk geen belangrijke nadelige milieugevolgen kan hebben, waarbij het in het bijzonder moet worden nagegaan of er sprake is van de omstandigheden als bedoeld in bijlage III van de Europese Richtlijn betreffende de milieueffect-beoordeling.

Beoordeeld moet dus worden of er voor het op een later te nemen besluit een m.e.r.-beoordeling noodzakelijk is. Voor deze toets die een nieuw element is in de m.e.r.-beoordeling vindt plaats volgens het 'nee, tenzij' principe. Dit betekent dat er geen MER hoeft te worden opgesteld, tenzij bij het verlenen van de omgevingsvergunning in de toekomst de vraag aan de orde is of belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu op voorhand niet zijn uit te sluiten.

Mer-plichtige inrichtingen

Indien het (nieuwe) bestemmingsplan de vestiging van inrichtingen mogelijk maakt die genoemd zijn in het Besluit milieu-effectrapportage is het plan zelf MER-plichtig. Het gaat dan alleen om inrichtingen die zich nog nieuw kunnen vestigen, niet eventueel reeds aanwezige inrichtingen (RvS 18 juni 2008, nr. 200704458/1). Ook op grond van de Nb-wet kan een MER-plicht ontstaan als er sprake zou zijn van een mogelijk 'significant negatief effect' ten gevolge van een bestemmingsplan. Als daar sprake van is moet een zogenaamde passende beoordeling worden opgesteld en ontstaat er een MER-plicht. Als uit een zogenaamde 'voortoets' is gebleken dat er geen 'significant negatief effect' te verwachten is, en dus geen 'passende beoordeling' hoeft te worden gemaakt, is een MER-plicht niet aan de orde.

Vormvrije m.e.r.-beoordeling

Voor de vormvrije m.e.r.-beoordeling bestaan geen vereisten voor de vorm, maar wel voor de inhoud. Met betrekking tot de inhoud ('wat moet er in de vormvrije m.e.r. worden onderzocht?') moet aandacht besteed worden aan alle criteria die zijn opgenomen in Bijlage III bij de Europese richtlijn 'betreffende de milieubeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten'.

Naar aanleiding van het gestelde in de voorgaande paragraaf moet er een toets worden uitgevoerd of belangrijke nadelige milieugevolgen kunnen worden uitgesloten. Het uitgangspunt is dat het gaat om een bestaande kern, dat planologisch wordt aangepast aan de eisen van deze tijd.

De toets kan gebeuren aan de hand van die aspecten, die hiervoor al aan de orde zijn geweest voor zover deze van invloed zijn op het (natuurlijke) milieu.

M.e.r. versus dijkverbetering

Op grond van artikel 7.2, lid 4 Wet milieubeheer en de bijlage van het Besluit m.e.r. (onderdeel D, categorie 3.2) geldt er een m.e.r.-beoordelingsplicht voor de vaststelling van een Projectplan Waterwet voor werken ter beperking van overstromingen, ongeacht de omvang van deze werken. In de m.e.r.-beoordeling gaat het bevoegd gezag na of de activiteit belangrijke nadelige milieugevolgen kan hebben. Bij deze beoordeling dient rekening te worden gehouden met de criteria uit Bijlage 3 bij de Europese m.e.r. richtlijn:

- kenmerken van de activiteit;
- plaats van de activiteit;
- kenmerken van de belangrijke nadelige gevolgen van de activiteit.

Uit de opgestelde m.e.r.-beoordelingsnotitie blijkt, dat de dijkversterking geen belangrijke nadelige gevolgen heeft voor het milieu en er geen Milieueffectrapport (MER) hoeft te worden opgesteld.

3.4.10 Milieu(hinder)

In het kader van een goede ruimtelijke ordening is het van belang dat bij de aanwezigheid van bedrijven in de omgeving van geplande milieugevoelige functies, zoals woningen, ter plaatse van de woningen een goed woon- en leefklimaat kan worden gegarandeerd en dat rekening wordt gehouden met de bedrijfsvoering en de milieuruimte van de betreffende milieubelastende functies. Om te komen tot een ruimtelijk relevante toetsing van bedrijfsvestigingen op milieu hygiënische aspecten wordt milieuzonering gehanteerd. Hieronder wordt verstaan een voldoende ruimtelijke scheiding tussen enerzijds milieubelastende bedrijven of inrichtingen en anderzijds milieugevoelige gebieden zoals woongebieden.

Milieuzonering beperkt zicht tot milieuaspecten met een ruimtelijke dimensie: geluid, geur, gevaar en stof. Om milieuzonering hanteerbaar te maken wordt gebruik gemaakt van de VNG-publicatie 'Bedrijven en milieuzonering' (uitgave 2009). Deze publicatie bevat onder meer lijsten met richtafstanden van diverse milieuhinderlijke activiteiten en stappenplannen voor concrete situaties.

In de VNG-reeks zijn geen afstandsnormen opgenomen voor dijken. Er is geen milieuhinder te verwachten.

3.4.11 Kabels en Leidingen

In het projectgebied zijn een aantal aanwezige kabels en leidingen. Een aantal van deze kabels moeten wellicht worden verplaatst.

3.4.12 Wet ruimtelijke ordening: waterparagraaf en overstromingsrisicoparagraaf

In het kader van de Wro is het verplicht ruimtelijke plannen te 'toetsen op water', dit is de Watertoets. Deze toets leidt tot een waterparagraaf in de toelichting van het bestemmingsplan. In hoofdstuk 1 en 2 is ingegaan op de onderdelen van de watertoets en de overstromingsrisicoparagraaf. Ten behoeve van de opname van de waterparagraaf in de toelichting van het bestemmingsplan wordt hier de waterparagraaf en de overstromingsrisicoparagraaf opgenomen.

De Kampereilanden zijn een overstroombaar gebied in de IJssel-Vechtdelta. Het gebied ligt wettelijk gezien buitendijks en wordt dus niet beschermd door primaire keringen. Het is een integraal onderdeel van het hoofdsysteem (vergelijkbaar met de uiterwaarden langs een rivier). De Provincie Overijssel heeft het gebied aangewezen als overstromingsrisicogebied (vrijwaringsgebied in verband met het overstromingsrisico) en de dijken die de Mandjeswaard beschermen tegen hoogwater aangewezen als regionale keringen (inundatienorm 1/500 per jaar).

Het project 'Versterking regionale waterkering langs buitenpolders Mandjeswaard' heeft als effect dat de regionale kering langs het Zwarte Meer van de Mandjeswaard voldoet aan de door de provincie vastgestelde eisen met een inundatiefrequentie van eens in de 500 per jaar.

Om het gebied op het juiste moment (niet te laat) en gecontroleerd onder te laten lopen wordt een deel van de waterkeringen overstroombaar gemaakt. Dit houdt in dat een flauw binnentalud van circa 1:7 wordt aangelegd en kruinhoogte wordt bereikt op de door de provincie Overijssel vastgestelde maatgevende hoogwaterstand (MHW 2009) behorende bij de 1:500 inundatienorm. Hiermee wordt een dijk gerealiseerd waar golfoverslag toelaatbaar is en water uit het Zwarte Meer gecontroleerd de buitenpolders in kan stromen, waardoor er geen ongecontroleerde dijkdoorbraak ontstaat met veel schade tot gevolg.

Locatiekeuze van de overstroombare delen is gebaseerd op rivierkundige modellen. Op basis van het opstuwend effect door de wind en van de stroming in het water, zijn de huidige delen aangewezen om overstroombestendig te maken. Op deze plekken is de kans namelijk groter dat overstroming of golfoverslag plaats vindt. Juist door overstroming op deze locaties te faciliteren wordt de kans op een ongecontroleerde dijkdoorbraak verkleind.

De overige trajecten krijgen een kruinhoogte die 20 centimeter hoger (waakhoogte) is dan de vastgestelde MHW, zodat het water als eerste via de overstroombare kering(en) het gebied in loopt. De overige trajecten worden voorzien van een iets verflauwd binnentalud van 1:4.

Naast het verschil in overstroombare delen en niet-overstroombare delen, verschillen enkele delen van elkaar met betrekking tot kruinbreedte. Het grootste deel van de dijk wordt gerealiseerd met een kruinbreedte van 2 meter, terwijl een ander deel een kruinbreedte van 3 meter kent. Deze bredere kruinbreedte wordt gehanteerd om een eventuele wens voor een fietspad in de toekomst te faciliteren. Het aanleggen van het fietspad behoort niet tot de scope van dit project. In totaal worden dus vier principeprofielen toegepast. Deze profielen worden in het voorlopig ontwerp aangegeven.

Het beleid van WDO Delta is gericht op het voorkomen en waar nodig het beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste. Dit is vastgelegd in het Waterbeheerplan 2010-2015, door het algemeen bestuur van het waterschap en medio december door de provincie Overijssel goedgekeurd. Dit beleid wordt voortgezet in het vigerende Waterbeheerplan 2016-2021.

De dijkverbetering gaat gepaard met het verleggen van bestaande sloten, maar dit heeft geen verandering van de grondwaterstand (en kwel) binnendijks tot gevolg. Significante effecten op de grondwaterhuishouding nabij de dijk zijn dus niet te verwachten, waardoor geen wateroverlast optreedt.

HOOFDSTUK IV UITVOERBAARHEID

Conform artikel 3.1.6 van het Bro dient bij het verlenen van toestemming voor een ruimtelijke ontwikkeling onderzoek te worden ingesteld naar de uitvoerbaarheid van het plan. Bij de uitvoering van een plan kan in zijn algemeenheid onderscheid worden gemaakt tussen de maatschappelijke uitvoerbaarheid en de economische uitvoerbaarheid. Bij het eerste gaat het er om hoe de verwezenlijking door de maatschappij (overheid en burgers samen) wordt gedragen. Bij het tweede gaat het om de kosten en andere economische aspecten die met de verwezenlijking van het plan samenhangen. Teven is in de Wro geregeld dat in het kader van een bestemmingsplan voor bepaalde bouwplannen de grondexploitatieregeling van toepassing is.

4.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Volgens de planning worden de werkzaamheden uitgevoerd tijdens het stormseizoen. Om waterveiligheid te waarborgen vindt een gefaseerde planning plaats en is in overleg met de dijkbeheerder een specifieke uitvoeringsmethode ontwikkeld. De dijkringen zijn op enkele plekken te laag. Bij gevaar voor hoog water zet WDODelta de Kei Brigade in om zandzakken op de dijk te leggen. Deze zandzakken liggen in depot nabij de dijk. Bij dreigend hoog water tijdens realisatie worden door de Kei Brigade zandzakken gelegd op de lagere delen van nog niet verbeterde stukken dijk.

Vanuit WDODelta vindt afstemming plaats met omliggende eigenaren, omwonenden en belanghebbenden. De omgeving wordt tijdig benaderd over de bereikbaarheid van de percelen die heringericht gaan worden en om overlast gedurende de uitvoering te minimaliseren. Schade aan percelen, zoals insporing, wordt zoveel mogelijk voorkomen. Hiervoor worden maatregelen getroffen, waarbij de uitgangssituatie - nulsituatie vooraf helder wordt gemaakt.

Met behulp van recentelijk uitgevoerd eDNA onderzoek is aangetoond dat in de binnendijkse sloten parallel aan de kering grote modderkruipers aanwezig zijn. Tijdens het verleggen van de sloot ten behoeve van de dijkverbetering moet rekening gehouden worden met de aanwezigheid van deze vissen. Voor de Wnb is reeds een activiteitenplan opgesteld en een aanvraag op grond van de Wnb ingediend.

De ontwerp omgevingsvergunning zal overeenkomstig afdeling 3.4 van de Awb gedurende zes weken ter inzage liggen en worden toegestuurd aan overleginstanties. Tijdens deze periode wordt de mogelijkheid geboden voor het indienen van zienswijzen. Verder komt ten aanzien van de omgevingsaspecten, de uitvoerbaarheid van het plan niet in het geding.

4.2 Economische uitvoerbaarheid

Het plan wordt gerealiseerd op initiatief en kosten van de initiatiefnemer. De kosten voor de procedure komen op grond van de gemeentelijke legesverordening ook voor rekening van de initiatiefnemer.

Oppervlakte voor de uitvoering noodzakelijke gronden

Voor de realisatie van de werken is een strook grond benodigd. Deze grond is in eigendom van Stadserven (Kampereilanden Vastgoed B.V.). Het betreft een strook grond ten koste van de aanliggende landbouwpercelen met een breedte variërend van 4,00 meter tot 14,00 meter. Daarnaast is er grond nodig voor de uitvoering van de werkzaamheden, zogenaamde rij- en werkstroken.

Eigendomssituatie

Het merendeel van de gronden is in eigendom bij Stadserven, dat recht heeft op een volledige schadeloosstelling, hetzij door aankoop, hetzij door het betalen van een schadevergoeding.

Het meest oostelijke perceel van het projectgebied is in particulier eigendom. De in het plan opgenomen uitwerking van de kadeversterking heeft de voorkeur van de eigenaar, vanwege het feit dat op deze wijze geen grondeigendom optreedt. Het heeft tevens de voorkeur van WDO Delta, in verband met de maatschappelijke kosten.

Pachters

De gronden in eigendom van Stadserven worden merendeels agrarisch verpacht. Met de pachters dient overeenstemming te worden bereikt over de tijdelijke en blijvende schade.

De hierboven benoemde benodigde strook grond voor de watergang wordt door de uitvoering van het project permanent buiten agrarisch gebruik gesteld. De particulier eigenaar, gebruiker en pachter hebben hierdoor blijvende schade en dienen hiervoor gecompenseerd te worden. Indien mogelijk wordt er gestreefd om via de 'Landbouwstructuurverbetering' de pachter te compenseren in grond, indien dit niet tot resultaat leidt wordt er een schadeloosstelling uitgekeerd.

Strategie en Landbouwstructuurverbetering

In een situatie waar sprake is van verschillende eigenaren binnen een projectgebied worden afzonderlijke gesprekken en onderhandelingen gevoerd. Op het Kampereiland is Stadserven de eigenaar van de gronden. Met Stadserven, gebiedspartijen en pachters wordt overlegd over de 'Landbouwstructuurverbetering' om de toekomstbestendigheid van de landbouwbedrijven te verbeteren. Het project kan hierop mee liften zodat de grondbehoefte voor het project hiermee (gedeeltelijk) gecompenseerd kan worden. Met de particuliere eigenaar wordt direct overleg gepleegd.

Bij verwerving wordt onderstaande volgorde gevolgd:

- Vrijwillige basis: Inzet is landbouwstructuurverbetering, waarvan Stadserven de trekker is en waar de andere gebiedspartijen mee doen om hun verwervingsopgave te realiseren. Pachters worden met landbouwgrond gecompenseerd.
- Indien de structuurverbetering onvoldoende resultaat oplevert, is de onderhandeling met Stadserven/ particulier eigenaar de volgende stap. De afhandeling van de schaden wordt door het waterschap geregeld.
- Indien medewerking via de vrijwillige weg niet geregeld kan worden, is inzet van de gedoogplicht (Waterwet 5:24) noodzakelijk om tijdig de gronden te verwerven. Gezien de benodigde hoeveelheid grond is gedoogplicht het instrument dat hiervoor ingezet kan worden. Middels de goedkeuring van dit projectplan inclusief het grondzakenplan is de basis voor het inzetten van de gedoogplicht aanwezig.

Soorten schadevergoedingen

In dit project is sprake van verschillende schadevergoedingen. Omdat waarschijnlijk is dat compensatie in grond moeilijk wordt, wordt er in eerste instantie gerekend met een schadeloosstelling. Mocht compensatie mogelijk zijn dan vervalt de schadeloosstelling. Voor de eigenaar (verpachter) geldt een afwaardering van de benodigde gronden. De gronden vervallen voor de landbouw en kunnen niet meer in pacht worden uitgegeven. Voor de pachter geldt een gewasschadevergoeding tijdens de uitvoering en een inkomensschade voor de gronden die blijvend uit agrarisch gebruik gaan. Uitgangspunt is een marktconforme en redelijke vergoeding.

Afwaardering

Voor de bepaling van de afwaardering voor dit project wordt uitgegaan van marktconforme waarden. De lagere vermogenswaarde moet door Stadserven worden doorberekend in de pachtprijs.

Indien grond beschikbaar komt voor compensatie dient er ook gecompenseerd te worden voor de pachtrechten van derden (boeren die bereid zijn deze rechten af te staan). Voor het verlies aan tuinen bij woningen wordt een op maat bepaalde schadevergoeding betaald.

Inkomensschade

Pachters die niet in grond gecompenseerd worden komen in aanmerking voor een inkomensschade, deze is gelijk aan het verlies aan saldo op het stuk cultuurgrond dat dijkperceel wordt. Deze schadevergoeding geldt voor de pachters op het Kampereiland. Het saldo is gebaseerd op het saldo over 2015 uit de KWIN-V (Kwantitatieve Informatie Veehouderij 2015-2016). Bij de definitieve vaststelling wordt uitgegaan van de meest recente KWIN-gegevens.

Gewasschade tijdens uitvoering

Om de werkzaamheden te kunnen uitvoeren zijn rij- en werkstroken nodig. Ook wordt over de volle breedte van de waterkering werk uitgevoerd. Voor dit tijdelijke gebruik is overleg en overeenstemming met de gebruikers (pachters) van de grond noodzakelijk en wordt een gewasschade-vergoeding betaald. Er wordt gebruik gemaakt van de schadevergoedingsregeling van waterschap Drents Overijsselse Delta. De regeling is gebaseerd is afgeleid van de LTO Gasunie normen.

De oppervlakte gewasschade vergoeding voor de waterkering is gelijk aan het pachtoppervlak zoals die door de verpachter wordt verpacht aan de pachter. De vergoeding is voor één volledig seizoen, mocht blijken dat er na het seizoen van uitvoering nog opbrengst schade is dan wordt dit vergoed. De rij- en werkstroken worden zoveel mogelijk beperkt tot 10,00 meter. De definitieve oppervlakte wordt na afloop van de werkzaamheden opgemeten.

De gronden, behoudens het perceel in particulier eigendom, zijn in eigendom van Stadsderven (Kampereilanden Vastgoed B.V.) en worden agrarisch verpacht. Met de pachters dient overeenstemming te worden bereikt over de tijdelijke en blijvende schade. De benodigde strook grond voor de watergang wordt door de uitvoering van het project permanent buiten agrarisch gebruik gesteld. Eigenaren, gebruikers en pachters hebben hierdoor blijvende schade en dienen hiervoor gecompenseerd te worden. Indien mogelijk wordt er gestreefd om via de 'Landbouwstructuurverbetering' de pachter te compenseren in grond. Indien dit niet tot resultaat leidt wordt er een schadeloosstelling uitgekeerd.

Indien een belanghebbende ten gevolge van dit besluit toch schade lijdt of zal lijden, die redelijkerwijs niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven en ten aanzien waarvan de vergoeding niet of niet voldoende anderszins is verzekerd, kan op grond van artikel 7.14 van de Waterwet een verzoek om schadevergoeding worden ingediend. Voor de wijze van indiening van een dergelijk verzoek en voor de procedure wordt verwezen naar de Procedureverordening nadeelcompensatie WDOD.

Het vaststellen van een exploitatieplan is niet benodigd omdat het geen plan is zoals bedoeld in artikel 6.2.1 van het Bro. Daarnaast is het kostenverhaal, zoals hierboven weergegeven, anderszins verzekerd. In onderhavige situatie zal het kostenverhaal in een anterieure overeenkomst tussen de gemeente en de initiatiefnemer vastgelegd worden.

Conclusie

Als gevolg van dit project is geen financiële schade voorzien die de uitvoering van het project in de weg staat. Wel is financiële schade voorzien door het (tijdelijk) niet beschikbaar zijn van gronden voor agrarisch gebruik. De gewasschade wordt financieel gecompenseerd.